

**«FØRSTE GANG JEG
BLE STOPPET AV POLITIET
VAR JEG BARE 12 ÅR»**

**En kartlegging av hvordan ungdommer og unge voksne med minoritets-
bakgrunn opplever politiet og hvordan negative møter med politiet påvirker
deres psykiske helse.**

Redd Barna

**ANTIRASISTISK
SENTER**

INNHold

1. Forord fra Hatem Ben Mansour	3
2. Noen tanker fra prosjektleder	4
3. Sammendrag	6
4. Bakgrunn	8
5. Metode	10
5.1 Prosjektgruppen	10
5.2 Ressursgruppen og referansegruppen	10
5.3 Gjennomføring av feltarbeid.....	10
5.4 Rekruttering av informanter	11
6. Begrepsavklaring	13
6.1 Rasisme.....	13
6.2 Strukturell rasisme	13
6.3 Etnisk profilering	13
6.4 Diskriminering	13
7. Ungdommenes opplevelser med politiet	14
7.1 Slik forstår ungdommene etnisk profilering.....	14
7.2 «Hvorfor blir jeg stoppet?».....	14
7.3 «Jeg og alle mine utenlandske kompiser har blitt stoppet flere ganger» ..	16
7.4 Samtale eller kontroll? Konfrontasjon vs. vennlighet hos politiet	17
7.5 Sosiale medier	19
8. Jenters erfaringer med politiet og hvordan de påvirkes	20
9. Andre negative møter med politiet	22
10. Slik påvirkes ungdommene – stress, angst og svekket tillit	25
10.1 Økt stress, angst og psykisk uhelse	25
10.2 Økt mistillit til politiet	29
10.3 Vil ikke spørre om hjelp	29
11. Mangel på kunnskap om rettigheter i møte med politiet	32
12. Rasisme på andre arenaer	35
13. Råd og tips fra ungdommene	36
14. Perspektiver fra politiet	38
14.1 Forebyggende vs patrulerende politi.....	38
14.2 Kunnskap om etnisk profilering	40
14.3 Rettferdig politi - samtale vs kontroll	40
14.4 Mangel på ressurser	41
15. Anbefalinger fra Antirasistisk Senter og Redd Barna	44

1. FORORD

Første gang jeg ble stoppa var jeg 12 år. Det skjedde i 1992, i nedre del av Karl Johans gate, mens jeg ventet på moren min for å gå å kjøpe basketsko. To sivilkledd politimenn sto plutselig foran meg, og spurte om jeg hadde oppholdstillatelse. Litt skuffa over at jeg var født i Norge spurte de; «Selger du dop da?», i det moren min skrittet bort til oss, 180cm høy, med hæl, med rødt hår og fregner. Politimennene ble stille da.

Frem til 11-12 årsalderen hadde jeg et barnlig positivt syn på politiet. Til et skoleteater året før, lånte jeg uniform av lensmannen i Ski, der jeg vokste opp. Han var bestefaren til en jente jeg kjente og så litt ut som Politimester Bastian. De lokale betjentene var stort sett smilende og vennlige. Men smilene ble sjeldnere og vennligheten snudde til skepsis da jeg gikk fra å være en søt liten «morsom» gutt med krøllete hår, til en ung, svart mann.

Skepsisen, den manglende tilliten og respekten ble gjensidig etter gjentatte stopp, kontroller, og å alltid være den første politiet trodde var problemet om noe hadde skjedd, når jeg var med «hvite» venner. Det har ikke avtatt mye med årene. Selv om klær og alder hjelper litt på, er det ikke lenge siden jeg ble «tilfeldig» stoppet.

Jeg kjenner meg derfor altfor godt igjen i ungdommenes beskrivelser i rapporten, og mener det er et tegn på at tiltak må settes inn og at etnisk-profilering og mistillit mellom minoritetsungdom og politiet har økt siden jeg var ung. Ikke minst er det skremmende å lese hvordan patruljerende politi beskriver etnisk-profilering som del av praksis, uten å reflektere over at det er nettopp *det* de holder på med.

HATEM BEN MANSOUR

Rapporten viser tydelig at det er behov for mer forskning på etnisk-profilering og diskriminering i møte med politiet, styrking av ungdoms kunnskap om egne rettigheter i møte med politiet og mer mangfold og kompetanse i politiet fra topp til bunn.

Å gjøre denne rapporten til del av pensum på Politihøgskolen kan være en sped begynnelse på det siste.

Hatem Ben Mansour,
daglig leder Antirasistisk Senter

2. NOEN TANKER FRA PROSJEKTLEDER

«Jeg har prøvd å ta livet mitt x antall ganger», fortalte en ungdom. «På grunn av politiet?» spør jeg. «Ja», svarte informanten. En annen ungdom vi snakket med, som ikke har blitt stoppet enda, kunne fortelle at «hver gang jeg går ut, venter jeg bare på at det skal bli min tur». «Politiet stopper meg hele tiden uten grunn. Det går ut over psyken min og mitt forhold til familien», understreket en ung voksen i tidlig 20-årene.

Disse følelsene knyttet til negative møter med politiet er ikke disse tre ungdommene alene om å føle på. Antirasistisk Senter og Redd Barna har snakket med 101 ungdom og unge voksne med minoritetsbakgrunn i alderen 13-25 år rundt omkring i Norge. Flere av de vi har snakket med, har delt mange vonde historier med oss i forbindelse med å ha blitt utsatt for etnisk profilering og andre negative møter med politiet. Majoriteten av dem har påpekt at de ikke har tillit til politiet der hvor de bor.

Dette prosjektet har blitt gjennomført med ønske om å bidra til livskvalitet og psykisk helse hos ungdom med minoritetsbakgrunn. Ved å løfte stemmene og opplevelsene ungdommer og unge voksne har i møtet med politiet og deres råd til hvordan politiet kan forbedre sin praksis, håper vi at funnene i denne rapporten bidrar til mer kunnskap hos politiet og andre relevante aktører. Vi håper også at denne rapporten vil bidra til en konstruktiv diskusjon om politiets arbeidsmetoder rundt kontroller, som vil øke handlingskompetansen hos politiet, slik at de på en bedre måte kan møte ungdommer med minoritetsbakgrunn. Rapporten er også et steg videre i å forstå og øke kunnskap om etnisk profilering i en norsk kontekst.

Prosjektet er i tråd med artikkel 12 i FNs barnekonvensjon, som slår fast at alle barn har rett til å bli hørt i saker som angår dem. Videre trenger voksne å lytte til barns erfaringer og meninger for å ta beslutninger og iverksette tiltak som er gjennomtenkte, og målrettede og inkluderer barns perspektiv. Rapporten inneholder derfor konkrete råd og ønsker fra ungdommene selv.

IDA SABINA IVERSEN
SHAHVAND SHIRAZI

Når ungdom forteller oss om hvordan etnisk profilering og andre negative møter gjør at de ikke ønsker å leve, føler seg stresset når de går ut døren og at det påvirker forholdet til familien og den mentale helsen, må det tas på alvor. Politiet skal være en trygghet for alle, ikke kun for den etniske norske majoritetsbefolkningen.

Takk til skoler og fritidsklubber for hjelp til rekruttering av ungdommer til denne kvalitative studien. Takk til alle politibetjenter som har stilt opp til intervju. Og tusen takk til alle ungdommer og unge voksne med minoritetsbakgrunn som har delt sine historier med oss. Vi takker Stiftelsen Dam for støtte til prosjektet. Ikke minst takk til referansegruppen, ressursgruppen og prosjektteamet som har bistått i prosjektet. Med ny kunnskap om hvordan etnisk profilering påvirker minoritetsungdoms psyke, har vi et godt utgangspunkt for å forme fremtidens arbeid mot strukturell diskriminering.

Ida Sabina Iversen Shahvand Shirazi,
prosjektleder Antirasistisk Senter/ Redd Barna

Oslo, november 2023

”

Jeg vet de stopper meg fordi jeg er svart. Hadde jeg vært hvit hadde de ikke stoppet meg. Det vet jeg fordi de hvite kompisene mine blir ikke stoppet. Politiet bare stresser opp hverdagen ass. Bare det å gå hjem fra skolen er stress og irriterende da. De dagene jeg blir stoppet har jeg ofte vurdert å skulke skolen dagen etter.

Gutt, 16 år

3. SAMMENDRAG

I denne rapporten har Redd Barna og Antirasistisk Senter kartlagt hvordan ungdom og unge voksne med minoritetsbakgrunn opplever møter med politiet. Hovedmålet har vært å avdekke hvordan etnisk profilering og negative møter med politiet påvirker hverdagen og den psykiske helsen til ungdom og unge voksne med minoritetsbakgrunn. Vi har spesifikt innhentet erfaringer fra ungdommer utenfor Oslo og jenters erfaringer, da det finnes lite tidligere dokumentasjon på dette.

Ungdom med etnisk minoritetsbakgrunn blir ofte gjenstand for offentlig debatt, men blir sjeldent inkludert i samtalen eller får mulighet til å fremme sine perspektiver. Vår kartlegging er ikke representativ, men har som mål å løfte stemmene til ungdom og unge voksne med minoritetsbakgrunn om hvordan de opplever politiet der hvor de bor. Vi har i løpet av våren og høsten 2023 gjennomført 10 workshoper og 3 gruppeintervjuer i 10 kommuner i 7 fylker i Norge. Fylkene vi har holdt workshop og gruppeintervju i er Agder, Trøndelag, Møre- og Romsdal, Rogaland, Vestland, Viken og Oslo. Vi har til sammen snakket med 101 ungdommer og unge voksne med minoritetsbakgrunn i aldersgruppen 13-25 år, hvorav 67 er gutter, 33 er jenter og 1 ikke-binær. Vi har også gjennomført 6 intervjuer med 20 politibetjenter, disse er gjennomført i Trøndelag, Vestland, Agder, Møre- og Romsdal og Rogaland.

Våre funn underbygger funn fra tidligere studier fra blant annet Antirasistisk senter, Likestillings- og diskrimineringsombudet og Politihøgskolen¹ og viser at ungdommer med minoritetsbakgrunn i steder utenfor Oslo, i likhet med minoritetsungdom i Oslo, opplever å bli stoppet i kontroller oftere enn befolkningen for øvrig. Noen av jentene i denne kartleggingen har også opplevd å bli stoppet flere ganger av politiet, men ikke i samme grad som guttene. Videre har vi sett spesielt på hvordan informantene påvirkes av denne opplevelsen av overkontroll og negative møter med politiet.

Det store bildet er at ungdommene og de unge voksne opplever å bli stoppet av politiet uten å få noen begrunnelse, og at dette påvirker den psykiske helsen i negativ forstand. Flere av ungdommene forteller at de opplever økt stress, redsel og frustrasjon fordi de har blitt utsatt for etnisk profilering eller/og har hatt andre negative møter med politiet. Mange forteller også at de føler de blir møtt av politiet som et problem og mistenkeliggjort, uten å ha gjort noe.

Majoriteten av informantene har i liten grad eller ingen tillit til politiet der hvor de bor. Å ringe politiet i en nødsituasjon er for mange ikke et alternativ. Begrunnelser fra ungdommen er at de er redde for å selv få skylden, eller at politiet uansett ikke tar personer med etnisk minoritetsbakgrunn på alvor.

Jentene som deltok i dette prosjektet har enten egen erfaring eller kjenner venner og familie som har opplevd å bli stoppet flere ganger. Felles for jentene som har blitt stoppet av politiet er at de beskriver det som svært ubehagelige opplevelser, og forteller at det er noe de ofte tenker på, spesielt når de går ute når det er mørkt. Jentene som har familie og venner som har blitt stoppet i politikontroll, forteller at det påvirker deres trygghetsfølelse og svekker tilliten til politiet. Flere opplever i tillegg økt stress fordi de forventer at de skal bli stoppet selv.

Nesten alle ungdommene vi har snakket med, nevner også andre arenaer der de møter på rasisme og etnisk profilering og at totalsummen av det er en stor belastning i deres hverdag. Opplevelsene ungdommene har spriker veldig fra det politibetjentene forteller om sin praksis.

Ungdommene føler seg etnisk profilert og til og med trakassert, mens politibetjentene mener de utfører vanlig politiarbeid.

Funn fra intervjuene med politiet viser at det tilsynelatende er mangel på kunnskap om rasisme og diskriminering innad i politiet, både hos forebyggende og patruljerende enhet. Det er tydelig at politiet har knapt med ressurser til å kunne jobbe med forebyggende arbeid. Oppsøkende arbeid rettet mot ungdom, relasjonsbygging og informasjonsarbeid blir derfor nedprioritert.

Til slutt har vi oppsummert råd fra ungdommene til politiet og kommet med noen anbefalinger for veien videre i arbeidet for å forebygge etnisk profilering og styrke politiets handlingskompetanse i møte med ungdommer.

ANBEFALINGER FRA UNGDOMMENE

- Informer oss om våre rettigheter
- Behandle oss som dere behandler de som er etnisk norske
- Ikke mistenkeliggjør oss
- Slutt å stopp oss tilfeldig når vi er ute og henger med venner
- Hør vår side av saken
- Smil mer og ha et mer vennlig kroppsspråk
- Ikke kjeft, bruk en snillere stemme.
- Ikke send oss stygge blikk
- Ikke si navnet vårt når vi er sammen med andre venner. Det er flaut
- Ha forståelse for at mange av oss har opplevd rasisme på andre arenaer
- Forebyggende politi bør bruke mer sivilklær, det er mindre skummelt og mer vennlig
- Hold flere foredrag på skolen. Gjerne om rasisme og diskriminering og hvordan vi kan anmelde.

ANBEFALINGER FRA REDD BARNA OG ANTIRASISTISK SENTER

- Lytt til barn og unge som forteller om etnisk profilering og rasisme
- Styrk ungdommers og unge voksnes kunnskap om egne rettigheter i møte med politiet
- Sikre tydelige retningslinjer og økt kompetanseheving av politiet om etnisk profilering
- Innfør en nasjonal kvitteringsordning
- Mer ressurser til forebyggende politi
- Politiet bør styrke arbeidet for å sikre mangfold i deres rekruttering
- Mer forskning om etnisk profilering og hvilke tiltak som fungerer for å motvirke dette
- Mer forskning blant ungdommer som opplever rasisme på ulike arenaer
- Økt kompetanse i helsevesenet om rasisme og diskriminering

4. BAKGRUNN

Ifølge en nordisk studie fra 2018², blir ungdom med minoritetsbakgrunn oftere utsatt for politiets «stopp og sjekk-metode» – uten at de blir forklart hvorfor. For noen førte det til at de kjente seg som annenrangs borgere og at de representerte en trussel. Ungdom på tvers av landene i Norden har fortalt lignende historier om følelsen av at de ble kontrollert på grunn av en kombinasjon av etniske og sosiokulturelle uttrykk, det vil si klær, utseende, religiøse uttrykk og andre faktorer. I Norge deltok rundt 30 ungdommer fra Oslo bosatt i ulike bydeler. Rapporten anbefaler at politiets kommunikasjon med ungdommer må forbedres og at det forebyggende arbeidet bør styrkes.

I 2018 utga Antirasistisk Senter rapporten «Vi vil ikke leke med deg fordi du er brun» – en undersøkelse av opplevd rasisme blant ungdom. I rapporten fremkommer det at 8 prosent av ungdommene som svarte på undersøkelsen opplevde å bli stoppet i tilfeldige kontroller regelmessig. Når andelen som oppga å være muslimer isoleres, stiger tallet over dem som opplever å bli stoppet regelmessig til 9,8 prosent. Og for den andelen av utvalget som oppga å være født av én eller to utenlandsfødte foreldre, er prosentandelen 12,2 prosent; for de som oppga at de ikke er født i Norge, 13,2 prosent.³ Antirasistisk Senter har også gjennom sin juridiske rådgivningstjeneste registrert flere saker hvor personer har fortalt at de gjentatte ganger blir stoppet av politiet uten å få noen begrunnelse.

Redd Barna samarbeidet med NRK Super om deres temadager om rasisme i januar 2022. I den forbindelse gjennomførte Redd Barna en samling med barn og unge om deres erfaringer med rasisme, og flere av ungdommene snakket om hvordan de opplevde å bli stoppet og sjekket av politiet. Der har de blant annet fortalt oss om opplevelser med tilfeldige våpenvisiteringer og stadige «stopp og sjekk» kontroller. Yngre ungdommer har også fortalt at de blir redde når det skjer, og er redde for å bli stoppet igjen.

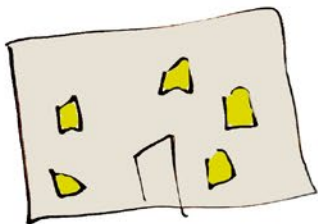
Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) lanserte i 2022 rapporten "Kontroller uten kontroll",

hvor de kartla etniske minoriteters opplevelser i møte med politiet i det offentlige rom og undersøkte hvorvidt politiet i tilstrekkelig grad forhindrer fare for etnisk profilering i sin praksis. Rapportens hovedkonklusjoner er at personer med etnisk minoritetsbakgrunn opplever seg mistenkeliggjort av politiet uten grunn, og at de opplever å bli stoppet i kontroller noe oftere enn befolkningen for øvrig. Videre viser rapporten til at politiet ikke har tilstrekkelige kontrollmekanismer for å forhindre etnisk profilering.⁴ Likestillings- og diskrimineringsombudet har tilsynsmandat med FNs konvensjon mot rasediskriminering (CERD) og deres rapport inkluderer en menneskerettslig vurdering av norsk lovverk og praksis opp mot CERD.

Mange organisasjoner har gått sammen og jobbet for å få på plass en kvitteringsordning i politiet. En kvitteringsordning innebærer at de som kontrolleres av politiet skal få en kvittering med en begrunnelse for hvorfor de har blitt stoppet. Denne statistikken vil da bli offentlig tilgjengelig. Bakteppet for kvitteringsordningen er at minoritetsungdom opplever å bli «overkontrollert». Det er i skrivende stund gjennomført et pilotprosjekt i Oslo politidistrikt som skal evalueres innen utgangen av 2023. Det vil gi oss mer informasjon om kvitteringsordning som metode for å forebygge etnisk profilering.

En del av den tidligere forskningen, som blant annet er nevnt ovenfor, er hentet fra Oslo og Oslo omegn og har hovedsaklig fokus på gutters erfaringer. Vi har gjennom dialog med Likestillings- og diskrimineringsombudet identifisert behovet for å belyse erfaringene ungdom og unge voksne med minoritetsbakgrunn utenfor Oslo har med politiet og hvilke erfaringer jenter har med tematikken. En stor del av kartleggingen ser også på hvordan ungdommer og unge voksnes psykiske helse påvirkes. Vi håper at rapporten vil bidra med mer kunnskap om tematikken. Barn er eksperter på sine liv, og vi må lytte til dem for å kunne iverksette gode tiltak.

politistasjon

- Ali, Mohammed og Abdullah blir anklaget for å utøve vold mot tjenestemenn

- Blir putta i glattcelle til foreldrene kommer

- Foreldrene blir lei ~~seg~~ og skuffet. Tror ikke på barna sine

- Politiet anmelder ungdommene for å utøve vold

- Alle har blitt stoppet to ganger for

- Rettsak

- 2,5 mnd betinget fengsel

- Far selvmordstanker

- Vil ta ham mot politiet

ALLE DØR!

2005

Selvmordstanker
barne!

Alle navnene i tegningen er fiktive

5. METODE

5.1 PROSJEKTGRUPPEN

I prosjektgruppen har fem fagpersoner fra Redd Barna og Antirasistisk Senter jevnlig bidratt med råd og innspill underveis i prosjektperioden. Prosjektgruppen har i stor grad vært med å utforme prosjektet, ved at de sammen med prosjektlederen har kommet med faglige innspill og vært med å holdt workshops med ungdommer og intervjuer med politiet. Noen har også bidratt til å skrive rapport. Prosjektgruppen har bestått av: Christine Rackwitz, *seniorrådgiver hos Redd Barna*, Hatem Ben Mansour, *daglig leder ved Antirasistisk Senter*, Knut Einar Hagen, *avdelingsleder for Agenda X* og Mohamad Hersi, *ungdomskordinator for Agenda X*.

5.2 RESSURSGRUPPEN OG REFERANSEGRUPPEN

Ressursgruppen har bestått av syv ungdommer og unge voksne med minoritetsbakgrunn, som er tilknyttet Antirasistisk Senters ungdomsavdeling Agenda X. Ressursgruppen har gjennom tre samlinger fulgt prosjektet og delt sine perspektiver og gitt andre viktige innspill gjennom prosjektperioden. De har gitt råd til utforming av intervjuguider og til workshops. De har også laget en video til sosiale medier, som ble brukt til å rekruttere ungdom til workshops. Deler av denne videoen har også blitt anvendt i opplegget til workshopene.

Ressursgruppen har hatt en viktig og verdifull rolle i prosjektet. Uten ressursgruppen ville vi ikke fått den samme innsikten og forståelsen av hvordan vi bør møte ungdom når vi skal snakke om etnisk profilering. I tillegg til ressursgruppen har vi hatt en referansegruppe bestående av 11 fagpersoner, som på lik linje med ressursgruppen har gitt innspill til utforming av prosjektet, både når det gjelder feltarbeidet, samt innholdet i rapporten.

Ressursgruppen har bestått av: Edlo Marcos, Emil Ohene, Abdulzaheer, Senayt, Ikran, Jof Arisfred og Sheikh Tijan.

Referansegruppen har bestått av: Tale Maria Krohn Engvik, *Helsesista AS*, Robert Nyheim-Jomisko, *doktorgrad i tverrfaglige kulturstudier Senter for intersek-*

sjonalitet, Kai Andre Sunde, *rådgiver, OMOD (Organisasjonen mot offentlig diskriminering)*, Philip Rynning Coker, *rådgiver i Minotenk (Minoritetspolitisk tenketank)*, Laura Maria Führer, *førsteamanuensis i samfunnsfag, OsloMet*, Kathinka Theodore Aakenes Vik, *seniorrådgiver i Likestillings- og diskrimineringsombudet*, Sahar Hassani, *tidligere avdelingsleder for Agenda X, Antirasistisk Senter*, Natasha Telson, *seniorrådgiver i Likestillings- og diskrimineringsombudet*, Tony Joakim Ananiassen Sandset, *forsker ved Universitetet i Oslo*, Lillian Støen, *sekretær i Taternes Landsforening og nestleder for det Flerkulturelle rådet i Innlandet*, Kenneth Helberg, *tidligere politioverbetjent i Troms politidistrikt* og Riad Drljevic, *uteseksjonen i Trondheim*.

5.3 GJENNOMFØRING AV FELTARBEID

Vi har gjennomført 10 workshops og 3 mindre gruppeintervju med til sammen 101 ungdommer og unge voksne med synlig minoritetsbakgrunn i løpet av våren og høsten 2023. Av disse 101 ungdommene var 33 jenter, 67 gutter og 1 ikke-binær. Disse workshopene og gruppeintervjuene ble holdt i 7 fylker og i 9 kommuner. Fylkene vi har holdt workshop i er Agder, Trøndelag, Møre- og Romsdal, Rogaland, Vestland, Viken og Oslo. Vi har prøvd å kontakte skoler, fritidsklubber og andre aktører i Nordland, Troms og Finnmark, Vestfold og Telemark og Innlandet uten å lykkes.

Vi har også gjennomført 6 intervjuer med politiet, med til sammen 20 politibetjenter, hvorav 11 jobbet som patruljerende politi og 9 jobbet som forebyggende politi. Intervjuene med politiet ble holdt i 6 kommuner og 5 fylker. Fylkene intervjuene med politiet ble gjennomført i er Agder, Trøndelag, Møre- og Romsdal, Rogaland og Vestlandet. På grunn av prosjektets tidsramme og mangel på ressurser hos politiet, ble det ikke gjennomført intervjuer med politiet i flere fylker.

Formålet med workshopene og intervjuene har vært å kartlegge hvordan informantene blir påvirket av etnisk profilering og andre negative møter med politiet, ved å selv fortelle om sine erfaringer, tanker og opplevelser med politiet.

Det ble skrevet tre intervjuguider. Alle intervjuguide-
ne ble først utarbeidet av prosjektleder og gått
igjennom av prosjektgruppen og ressursgruppen, som
kom med forslag til endringer. Etter første workshop
og intervju med politiet ble intervjuguidene revidert
med prosjektgruppen.

I løpet av alle workshopene hadde vi en samtale med
ungdommene om tematikken, deres erfaringer og råd.
For å sikre at informantene forsto begrepet «etnisk
profilering», ga vi dem innledningsvis en definisjon.
Videre avsluttet vi med at ungdommene selv skulle få
lage en fiktiv historie om et negativt møte med politiet.
Vi merket oss at flere av ungdommene ble mer del-
aktige når de kunne snakke om etnisk profilering og
andre negative opplevelser med politiet i tredje person.
Ungdommene bestemte sted for hvor handlingen
skulle skje, lagde fiktive personer til historien og fant på
selve hendelsen. Det var en nyttig del av workshopen,
samt at det lettet litt på stemningen. Til tross for at
stemningen ble litt lettere, merket vi oss at flere av
historiene var voldsomme og realistiske, noe også
ungdommene selv påpekte. «Det der skjer hele tiden»,
og «Dette kunne lett ha skjedd, akkurat her, jeg tuller
ikke», var to av kommentarene. Etter hver samling tok
vi bilder av de fiktive historiene ungdommene hadde
laget. Illustrasjoner fra de fiktive historiene er brukt i
rapporten og anonymisert.

I forkant av intervjuene fikk informantene tildelt et
informasjonsskriv. Dette inneholdt informasjon om
prosjektet og hva deltakelse i workshopen betyr, at det
er frivillig, samt kontaktinformasjon til prosjektleder
og tre stykker fra prosjektgruppa. Alle informantene
som har deltatt i dette prosjektet har gitt muntlig

samtykke til å delta. For å ivareta informantenes
personvern bruker vi ikke navn i rapporten. Transkri-
beringen av workshops og intervjuer er anonymisert.
All informasjon om informantene og deres uttalelser
ble destruert når rapporten ble fullført.

5.4 REKRUTTERING AV INFORMANTER

For å rekruttere ungdom og unge voksne med minori-
tetsbakgrunn tok vi kontakt med skoler og fritids-
klubber, som var behjelpelige med å få arrangert
workshopene. På alle workshops var en ansatt fra
skole/fritidsklubb tilstedet, som kjente ungdommene
godt, for å bidra til å skape et trygt rom for ungdom-
mene og være tilgjengelig i etterkant.

Informantene ble valgt ut på grunn av deres relevans
for studiens problemstilling. Konklusjoner som frem-
kommer i denne rapporten, er derfor i stor grad
begrenset til utvalget av informanter og deres uttalelser.

For å rekruttere politibetjenter til intervjuer, sendte
vi ut en e-post til de stedene vi skulle gjøre feltarbeid.
Vi ble så satt videre til en politiansatt i distriktet, som
var behjelpelig med å sette opp et intervju.

Når vi omtaler ungdommene som har deltatt i work-
shoper og gruppeintervjuer bruker vi begrepene
«informanter», «ungdommer» og «unge voksne» i
rapporten. Noen ganger bruker vi kun begrepet
«ungdommer» i rapporten for å forenkle språket. I
disse tilfellene refererer vi til både ungdommene og
de unge voksne vi har snakket med i workshops og
gruppeintervjuer. Når vi omtaler de som har deltatt
på intervju på vegne av politiet, bruker vi begrepet
«politibetjent».

[RASISME]

Rasisme kan være hatefulle kommentarer og handlinger, fordommer trakassering, hets, utestengning og diskriminering på grunn av blant annet etnisk tilhørighet, nasjonalitet, religion, kultur eller hudfarge.

I bunn og grunn handler rasisme om at man har en tankegang om at noen er bedre enn andre, og derfor mer verdt. Dette kan føre til at noen blir utsatt for usaklig forskjellsbehandling eller diskriminering basert på hvor de kommer fra, hva de tror på, deres kultur eller deres hudfarge.

6. BEGREPSAVKLARING

6.1 RASISME

Rasisme kan være hatefulle kommentarer og handlinger, fordommer, trakassering, hets, utestengning og diskriminering på grunn av blant annet etnisk tilhørighet, nasjonalitet, religion, kultur eller hudfarge. I bunn og grunn handler rasisme om at man har en tankegang om at noen er bedre enn andre, og derfor mer verdt.⁵ Dette kan føre til at noen blir utsatt for usaklig forskjellsbehandling eller diskriminering basert på hvor de kommer fra, hva de tror på, deres kultur eller deres hudfarge.

I bunn og grunn handler rasisme om et menneskesyn som handler om at noen er bedre og mer verdifulle enn andre, og at menneskesynet påvirker hvordan den enkelte velger å behandle dem de mener er mindre verdt.

6.2 STRUKTURELL RASISME

Det er ingen offisiell definisjon av strukturell rasisme - eller av de nært beslektede begrepene systematisk og institusjonell rasisme - selv om flere definisjoner har blitt laget.⁶ Alle definisjonene gjør det klart at rasisme ikke bare er et resultat av fordommer hos enkeltpersoner⁷, men også er lover, regler og praksis, sanksjonert og til og med implementert av ulike myndigheter, og innebygd i det økonomiske systemet så vel som i kulturelle og samfunnsmessige normer⁸. Med andre ord handler strukturell rasisme om de samfunnsmessige strukturene som etableres for å ivareta alle, men som har en utforming som særlig ivaretar majoriteten på bekostning av minoriteter.

Strukturell rasisme er ofte usynlig for de som ikke blir negativt påvirket av den, samt kan eksistere uten bevisste rasistiske intensjoner. Strukturell rasisme er dypt forankret i samfunnets sosiale og økonomiske systemer, og krever bevisste tiltak for å bli identifisert, utfordret og demontert.

6.3 ETNISK PROFILERING

Etnisk profilering kan defineres som å utsettes for politikontroll kun fordi du tilhører «en bestemt etnisk gruppe eller religion, har utenlandsk utseende eller kjennetegn». I denne rapporten forholder vi oss til

FNs rasediskrimineringskomité sin definisjon av etnisk profilering:

Racial profiling is: (a) committed by law enforcement authorities; (b) is it not motivated by objective criteria or reasonable justification; (c) is based on grounds of race, colour, descent, national or ethnic origin or their intersection with relevant grounds, such as religion, sex or gender, sexual orientation and gender identity, disability and age, migration status, or work or other status; (d) is used in specific contexts, such as controlling immigration and combating criminal activity, terrorism or other activities that allegedly violate or may result in the violation of the law.⁹

Ifølge denne definisjonen er etnisk profilering noe som blir utført av politiet og handler om ytre kjennetegn, som blant annet etnisitet, hudfarge, religion eller seksuell legning.

POLITIKONTROLL

Det er ingen definisjon av begrepet "politikontroll" i politiloven. Det er ulike forståelser av hva en politikontroll er. Vi velger å bruke samme tolkning som Likestillings- og diskrimineringsombudet legger til grunn: «politikontroller» rommer alt fra bruk av polisierende tiltak til forsøk på uformelle samtaler mellom politiet og publikum.¹⁰

6.4 DISKRIMINERING

Diskriminering er når mennesker blir usaklig forskjellsbehandlet på grunnlag av deres etnisitet, kjønn, religion, nasjonalitet, nedsatt funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsuttrykk, alder eller livssyn. Det kan også være en kombinasjon av disse grunnlagene.¹¹

I 1970 ratifiserte Norge konvensjonen mot rasediskriminering, som trådte i kraft i 1969. Grunnlovens § 98 fastslår at alle mennesker er like mye verdt og at ingen skal utsettes for usaklig forskjellsbehandling. Likestillings- og diskrimineringsloven inneholder videre bestemmelser som sier at ingen skal bli diskriminert på bakgrunn av etnisitet, livssyn eller religion.¹²

7. UNGDOMMENES OPPLEVELSER MED POLITIET

Nedenfor presenterer vi funnene fra workshopene med ungdommene i ulike deler av Norge. Stemmene til ungdommene er en sentral del av dette kapitlet og temaene som belyses gjenspeiler hovedfunnene fra datamaterialet.

Vi har gjennomført 10 workshops og 3 gruppeintervjuer i Agder, Trøndelag, Møre- og Romsdal, Rogaland, Vestland, Viken og Oslo. Vi finner at ungdommenes og de unge voksnes opplevelser er nokså like på tvers av disse fylkene. Vi har ikke nok datamaterialet til å si noe om forskjeller mellom fylkene. Funnene viser at ungdom og unge voksne med minoritetsbakgrunn utenfor Oslo opplever overkontroll, i likhet med ungdom i Oslo¹³, og at deres hverdag og psykisk helse påvirkes negativt av dette.

BARNEKONVENSJONEN

Barnekonvensjonen slår fast at alle barn har de samme rettighetene. Norge ratifiserte barnekonvensjonen i 1989, og den har vært inkorporert og gjeldende som norsk lov siden 2003. Staten har dermed ansvaret for at rettighetene blir realisert for alle barn, uansett hvor de bor og hvem der er.

FNs barnekonvensjon artikkel 12 slår fast at alle barn og ungdom har rett til å bli hørt i saker som angår dem.¹⁴ Videre må voksne lytte til barns erfaringer og meninger for å ta beslutninger og iverksette tiltak som er gjennomtenkte, målrettede og inkluderer barns perspektiver. Det er viktig at ungdom alltid blir hørt når det kommer til saker som omhandler dem.

Artikkel 2: Ingen diskriminering er et av de viktigste prinsippene i barnekonvensjonen. Der står det at alle barn har rett til å ikke bli forskjellsbehandlet på grunn av sin egen eller foreldrenes kultur, hudfarge, språk, religion, bakgrunn, kjønn, funksjonsnedsettelse eller mening.

7.1 SLIK FORSTÅR UNGDOMMENE ETNISK PROFILERING

Ungdommene og de unge voksne vi har snakket med har vist varierende kjennskap til og forståelse av begrepet "etnisk profilering". For noen har det vært nødvendig å forklare begrepet, mens andre har hatt en tydelig oppfattelse av hva de mener «etnisk profilering» er:

«Etnisk profilering er noe etnisk norske hvite personer ikke blir utsatt for.» *Gutt, 25 år*

«At man på en måte deler folk i ulike bolker, lager på en måte grupper; du kommer derfra kanskje, og så stoppes du på grunn av utseende og etnisk opprinnelse.» *Jente 20, år*

«Det første jeg tenker på med etnisk profilering er at du blir stanset fordi du synlig ikke ser etnisk norsk ut.» *Jente, 22 år*

«Når du blir utsatt for etnisk profilering så føler du deg dømt ut ifra utseende ditt, etnisiteten din. Så tenker jeg at, du går med den tanken at det er noen som tror at alle utenlandske ungdommer er kriminelle, at noen voksne tenker det.» *Gutt, 17, år*

I alle workshopene definerte vi etnisk profilering for informantene, etter vi hadde spurt dem om de visste hva etnisk profilering er og lot de forklare sin forståelse av begrepet.

I 2010 gjennomførte EU en undersøkelse om minoriteter og diskriminering som bestod av intervjuer med 28 500 tilfeldige personer. Undersøkelsen viser at i alle medlemslandene var det kun personer med minoritetsbakgrunn som hadde blitt stoppet opptil tre eller flere ganger i løpet av året av politiet.¹⁵

7.2 «HVORFOR BLIR JEG STOPPET?»

Flertallet av informantene vi har snakket med, forteller at de har opplevd å bli stoppet på grunn av markører i henhold til sin etnisitet og religiøse tilhørighet. Ungdommene mener selv at det er

”

Når du blir utsatt for etnisk profilering så føler du deg dømt ut ifra utseende ditt, etnisiteten din. Så tenker jeg at, du går med den tanken at det er noen som tror at alle utenlandske ungdommer er kriminelle, at noen voksne tenker det.

Gutt 17 år

hudfarge, klesstil og religiøse plagg som er avgjørende for at de blir stoppet. Hudfarge og etnisk bakgrunn er den markøren som flest ungdommer trekker frem.

«Jeg vet de stopper meg fordi jeg er svart. Hadde jeg vært hvit hadde de ikke stoppet meg. Det vet jeg fordi de hvite kompisene mine blir ikke stoppet. Politiet bare stresser opp hverdagen ass. Bare det å gå hjem fra skolen er stress og irriterende da. De dagene jeg blir stoppet har jeg ofte vurdert å skulke skolen dagen etter.» *Gutt, 16 år*

”

Det at man blir stoppet på grunn av hudfarge, har jeg opplevd selv. Mange ganger. Det er stress, jeg er drittlei noen dager, men hva skal jeg gjøre? Kjøpe sånn billig hvit såpe greier fra Thailand fra Amazon og håpe på at det funker. Nei ass.

Gutt, 17 år

68 av de 101 ungdommene vi har snakket med nevnte at de som har en mørkere hudfarge har større risiko for å bli stoppet. Vi mangler statistikk om etnisk profilering i Norge, men en undersøkelse gjort av Likestillings- og diskrimineringsombudet der de gjennomførte en spørreundersøkelse blant 1588 elever i Oslo og Drammen, viser at etniske minoriteter er noe overrepresentert blant dem som har blitt stoppet i løpet av ett år, og ytterligere overrepresentert blant dem som har opplevd politikontroller tidligere¹⁶.

I tillegg til hudfarge, ble også klesstil nevnt som en viktig faktor for at ungdommene blir stoppet og kontrollert av politiet. Flesteparten av ungdommene forteller at de ofte føler seg mistolket, sett ned på eller oppfattet som en «gangster» av politiet, når de velger å kle seg i for eksempel hettegenser og store bukser. En ungdom sier at han opplever å bli behandlet annerledes av politiet og av andre aktører når han kler seg i hullede bukser og en stor genser versus når han kler seg i det han kaller «finere tøy». Mange av ungdommene poengterer at de ikke bare føler seg mistolket, men også forhåndsdomt av politiet på grunn av klær og hudfarge.

«Men hvis de hadde sett noen som går med hettegenser og litt dårlig kledd, de hadde stoppet de tvert. De dømmer ut fra utseende. Når du ser noen som er kledd som en soss eller en rik person, da tenker du jo at han er rik, han gjør ikke tull, eller han er jo ikke ditten og datten. Men når du ser på en som er kledd, ikke så fint, så forhåndsdommer de ut ifra utseende.» *Gutt, 18 år*

I 2018 ble det gjennomført en undersøkelse om opplevelser med politiet blant ungdommer fra Norge, Sverige, Danmark og Finland. Klesstil var blant annet en av de fem faktorene forskere fant at var årsaken til at ungdom ble stoppet og kontrollert av politiet. De andre årsakene forskerne pekte på, var etnisitet, utseende og kjønn, altså at flere menn enn kvinner ble stoppet. I tillegg var det å henge sammen i større grupper og nabolag en faktor. Forskere fant at sjansen for å bli stoppet av politiet i nabolag med høy andel minoritetsbefolkning var betydelig høyere¹⁷. Noen av ungdommene i dette prosjektet fortalte at de skulle ønske at de bodde et annet sted med mindre andel minoritetsbefolkning, da politiet er daglig å se i nabolaget deres. En gutt på 18 år beskrev det som et «rene helvette» å bo der han bodde, og stilte spørsmål ved hva det var han hadde gjort galt, som gjorde at han måtte bo i det nabolaget.

Funnene nevnt ovenfor sammenfaller også med funn fra tidligere studier fra Oslo omegn, blant annet rapporten *”Kontroller uten kontroll”*, der informantene mente de ble stoppet av politiet på grunn av deres etniske bakgrunn, hudfarge eller klesstil og når de er samlet i større grupper. Informantene begrunner dette med at de opplever hyppige kontroller, og at de mener å ha sett at politiet behandler ulike persongrupper ulikt i gjennomføring av kontrollen.¹⁸

7.3 “JEG OG ALLE MINE UTENLANDSKE KOMPISER HAR BLITT STOPPET FLERE GANGER”

Flesteparten av ungdommene fortalte at de enten selv, eller noen de kjenner, har blitt stoppet en eller flere ganger i løpet av det siste året. Flere forteller også at det å bli “tilfeldig kontrollert”, som de omtaler det, er en del av deres hverdag og at de sjeldent får en forklaring på hvorfor de blir stoppet.

De informantene som hadde opplevd å bli stoppet og kontrollert flere ganger, forteller at de er lei av å bli stoppet og føler at de blir forskjellsbehandlet. En gutt på 17 år forteller at han føler seg urettferdig behandlet på grunnlag av hvilket land han kommer fra.

«Jeg er lei av å bli stoppet. Hva gjør jeg galt? Jeg er jo fra ..., jeg kan ikke endre utseende mitt. Jeg har den hudfargen, øyefarge, hårfarge som jeg har. Jeg har grått flere ganger. Det er litt flaut å si da, men hva skal jeg gjøre? Ringe politiet og si ifra om at jeg blir utsatt for diskriminering av politiet? Nei ass, hva skal jeg si? Noe annet jeg må si da er at de gidder heller ikke å forklare hvorfor de stopper meg da. Når jeg spør får jeg bare beskjed om å høre etter, så da gidder jeg ikke. Det er allerede en skeiv maktbalanse der da.»
Gutt, 17 år

Andre informanter påpeker at de føler at politiet aktivt oppsøker dem:

«De synes jo nesten det er gøy å stoppe oss. Og så irriterer de oss. De terger oss til vi blir sure. Så vi skal gjøre noe mot de, sånn at de kan arrestere oss.»
Gutt, 17 år

«Det er en som jobber i forebyggende da. Og så, det er hver gang han stopper oss, så prøver han hele tiden å få en reaksjon ut av oss. Liksom, så prøver han å terge på oss.» Gutt, 16 år

Flere av ungdommene forteller at de kjenner personer som har blitt utsatt for flere politikontroller og at det påvirker deres oppfatning av politiet og skaper en forventning om at de selv også vil bli stoppet igjen. En av ungdommene fortalte at han bare hadde blitt stoppet en gang, men at han forventet å bli stoppet flere ganger. Da vi spurte hvorfor han var så sikker på det, sa han:

«Alle mine utenlandske kompiser har blitt stoppet flere ganger. Jeg er mørk i huden, da må du bare forvente å bli stoppet. Første gang var gøy, selv om det var litt ubehagelig, men når det skjer igjen tror jeg det blir litt kjipt liksom.»
Gutt, 15 år

I samme workshop poengterer sa en annen ungdom:

«En jeg kjenner, han ble stoppet med en gang han gikk ut av bussen, liksom. Han er jo mye mer eldre enn oss. Han er sånn 20-25. Så ble han stoppet av politiet med en gang, og de sa ingenting. De bare begynte å skrike på ham, så begynte de å sjekke tingene hans og sånt. Uten å si noe. Og han vet enda ikke hvorfor, liksom. Vil det også skje med oss når vi blir 20? Det er litt stress å tenke på ass.» Gutt, 15 år

Opplevelsene ungdommene i denne kartleggingen har, er like funn fra tidligere studier fra Oslo området og viser at etniske minoriteter utenfor Oslo også opplever å være overrepresentert ved politi-

kontroller¹⁹. Noen av ungdommene i vår kartlegging mener også at de merker tydelig forskjellsbehandling mellom dem og majoritetsnorske ungdommer. De forteller at de kjenner etnisk majoritetsnorske ungdommer som har blitt stoppet og kontrollert av politiet, men at disse ungdommene «slipper billigere unna».

”

Det skjer også med etniske norske gutter, men de slipper mye lettere unna synes jeg, de slipper mye fortere bort. De med annen bakgrunn tar mye lengre tid fordi de liksom skal ransakes og sjekkes som en eller annen skummel morder liksom.

Gutt, 21 år

7.4 SAMTALE ELLER KONTROLL? KONFRONTASJON VS. VENNLIGHET HOS POLITIET

Flere av ungdommene forteller at de synes det er vanskelig å skille mellom en samtale og en politikontroll. Flere knytter dette til at de opplever at politiet er konfronterende og lite vennlige når de kommer bort til dem. De opplever at politiet har forhåndsdomt dem og antar at de har gjort noe galt. Andre sier at årsaken til at det er vanskelig å skille mellom samtale og kontroll er at de har så mange negative opplevelser med politiet at de uansett oppfatter det som stressende om politiet kommer bort til dem.

«Jeg har blitt stoppet og kontrollert så mange ganger at jeg blir stressa bare de kommer bort og sier hei. Da tenker jeg med en gang, skal de kontrollere meg igjen? Og noen ganger sjekker de ikke sekken og sånt, men det er måten de ser på meg og snakker til meg som gjør at jeg likevel føler meg kontrollert, selv om det kanskje bare er en samtale. Jeg vet ikke ass?»
Gutt, 17 år

«Jeg pleier alltid å smile til dem fordi det er kjekt, men de smiler ikke så ofte tilbake.» Jente, 14 år

«De må stoppe å være så dømmende og høre hva vi har å si først, før de gjør opp sin mening.»
Gutt, 16 år

”

Jeg har blitt stoppet og kontrollert så mange ganger at jeg blir stressa bare de kommer bort og sier hei. Da tenker jeg med en gang, skal de kontrollere meg igjen? Og noen ganger sjekker de ikke sekken og sånt, men det er måten de ser på meg og snakker til meg som gjør at jeg likevel føler meg kontrollert, selv om det kanskje bare er en samtale. Jeg vet ikke ass?»

Gutt, 17 år

Likestillings- og diskrimineringsombudet har liknende funn i sin rapport "Kontroller uten kontroll", der informantene skiller mellom klare og vage kontroller og forteller at de ofte opplever at en samtale etter hvert blir til en kontroll²⁰.

Samtidig som mange av informantene har sagt at de synes det er vanskelig å skille mellom en samtale og kontroll, trekker de frem at de gangene de har forstått at det har vært en samtale, er det fordi politiet har snakket med en vennlig tone, smilt og hatt et behagelig og rolig kroppsspråk. Noen har også uttrykt at de ønsker at det hadde vært fint om politiet i større grad kunne komme på skolen for å holde foredrag, blant annet om hvordan anmelde, men også bare for å henge og bli bedre kjent. Et premiss som trekkes frem er at politiet må lytte til dem og behandle dem med respekt.

I hver workshop har vi spurt ungdommen om de har noen positive opplevelser med politiet. Da er det hovedsakelig hyggelige samtaler som har blitt trukket frem som eksempler.

«Jeg var ute, og så kom det en sivilbil da. Så var jeg med noen venner og så kom politiet og spurte hva slags planer jeg hadde for dagen og hva jeg skulle i helgen. Og sånne ting. Det var veldig hyggelig.»
Jente, 16 år

«Det var en gang de gikk rundt, de var ikke i bilen. Så kom de til meg og snakket med meg og mine venner. Så sa de sånn «Hei, hva skal dere i dag?» De var veldig glade. De hadde ikke det sure blikket. Som mange politi har vanligvis. Så var de inne på en samtale med oss, de snakket normalt med oss. De var glade, ikke sure på en måte. Ikke noen streng tone. Så var det veldig hyggelig. De spurte hva slags planer vi hadde videre liksom. Det var litt koselig. Det var en bra følelse når jeg møtte på dem. Jeg kjente sånn, det var en god politimann, det var ikke så galt.»
Gutt, 17 år

«Jeg har en positiv opplevelse med politiet. Det var på (nevner sted) og da var det en politimann som så at vi satt der inne og ventet på buss og så kom politiet bare å sa «hei». Og så spurte han hva vi drev med, også sa vi at vi bare ventet og at vi skulle dra snart osv. Vi hadde en hyggelig samtale med politiet. Jeg visste ikke at man kunne snakke med politiet som en venn. Det var fint.» *Gutt, 24 år*

7.5 SOSIALE MEDIER

TikTok og USA ble ofte et tema blant de yngre informantene når vi snakket om «tilfeldige kontroller» utført av politiet. Det er tydelig at sosiale medier bidrar til å påvirke deres oppfatning av politiet i Norge. Ungdom i 13-16 års alderen uttrykte bekymring for at politivold i USA som de er vitne til på sosiale medier også skal skje i Norge, enten med dem selv eller noen de er glad i.

Det som skjer i USA som vi ser på TikTok kan 100% skje her i Norge. Politiet er jo ikke vennlig, plutselig vil de kanskje skade oss. På TikTok kommer det ofte opp tiktoker fra USA hvor politiet dreper svarte mennesker som meg. Politiet her (nevner sted) er rasistiske, så hvordan vet jeg at de ikke vil drepe meg? Det vet jeg ikke og det er litt stress ass.

Gutt, 14 år

Blant de yngre ungdommene var frykten for politivold stor. Når flere nevnte ulike politivold-hendelser, var det TikTok de refererte til som kilde. Blant de litt eldre informantene var frykten for politivold noe mindre, og vi oppfattet at de eldre ungdommene i større grad klarte å skape et skille mellom Norge og USA.

8. JENTERS ERFARINGER MED POLITIET OG HVORDAN DE PÅVIRKES

Totalt 33 av informantene i denne kartleggingen er jenter. Ikke alle jentene vi snakket med hadde egen erfaring med politiet, men alle kjente venner eller familie som hadde negative opplevelser med politiet. Noen av jentene fortalte om negative politikontroller de selv hadde erfart og hvordan det påvirker dem. Felles for jentene som har blitt stoppet av politiet er at de beskriver det som svært ubehagelige opplevelser. En jente på 16 år, fortalte at hun i løpet av den siste tiden hadde blitt stoppet to ganger:

”

Jeg har blitt stoppet to ganger, i det siste. Den ene gangen så jeg var på vei hjem, liksom, og så stoppet de meg. De bare gikk ut av bilen, og så prøvde de å snakke med meg. Så jeg sa sånn «hvor skal du? Har du tatt noe?» Og så trodde de at jeg hadde gjort noe, så bare stoppet de meg. Så bare anklagde de meg for ting, og så sier de ”la oss kjøre deg hjem”. ”Hva er nummeret til foreldrene dine?”

Jente, 16 år

«De kunne ha stoppet og spurt meg hvor jeg skulle gå, mer annerledes enn at de ikke er så frekke, som de gjorde. Sånn, det var respektløst måte, liksom, hva de sa. De kunne liksom ha bare spurt meg hvor jeg skal, om jeg har noe oppi veska mi. Så kunne jeg ha bare svart på det, så hvis de ville så kunne de jo sjekket veska mi liksom. Ellers hadde de ikke noen grunn til å bli så sure, bare fordi de mente at det så ut som det. Man hadde ikke gjort noe, liksom.» *Jente, 16 år*

Informanten forklarer videre at hun oppfatter at det er hijaben som gjør at hun blir stoppet. Flere av jentene i ulike workshops, forteller at de opplever at det å bære hijab gjør jenter mer utsatt for kontroll, både fra politiet og i sikkerhetskontrollen på flyplasser.

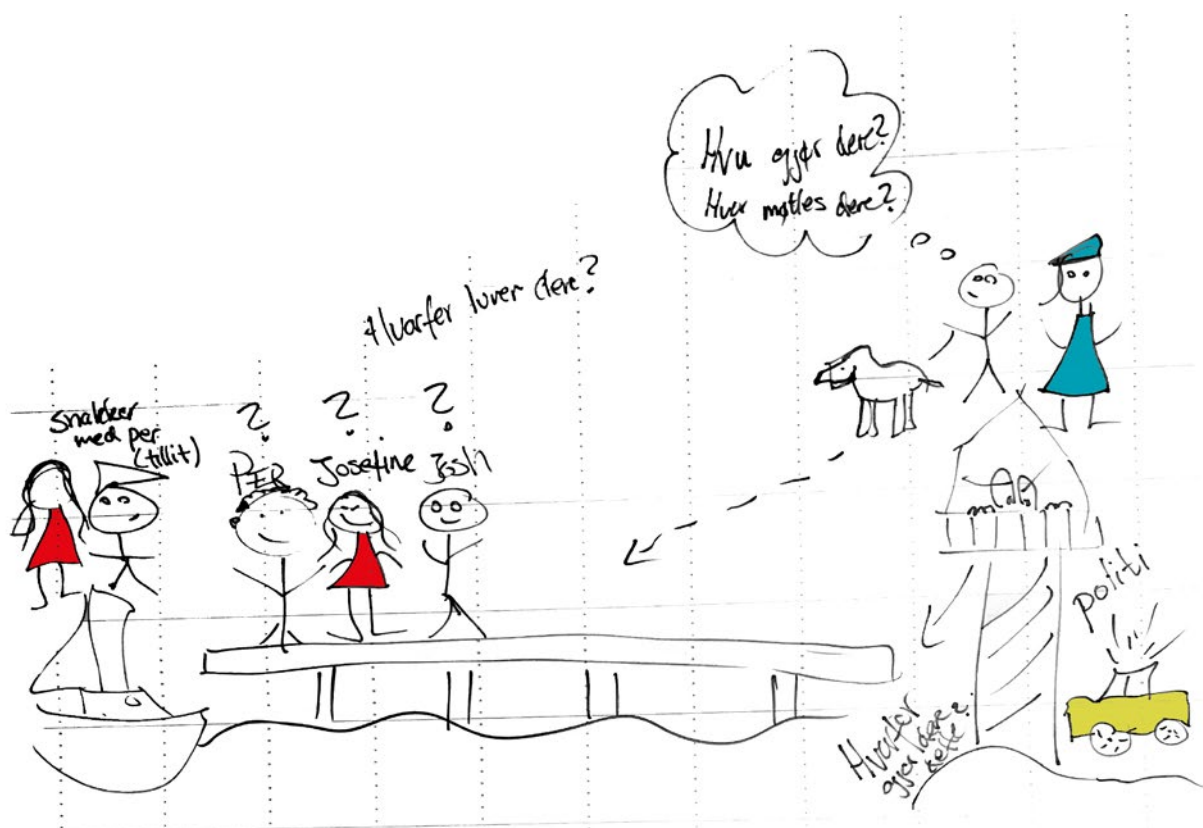
«Jeg er sikker på at jeg ikke ville blitt stoppet så ofte om jeg ikke brukte hijab.» *Jente 16 år*

«Mine utenlandske venner som bruker hijab blir stoppet.» *Jente 15 år*

Jenter i ulike workshops forteller at det å bli stoppet av politiet opplevdes som irriterende og beskriver politiet som respektløs. En jente forklarte at det var måten politibetjentene snakket til henne på som gjorde hele situasjonen svært ubehagelig. Hun var på vei hjem fra noen venner og ble stoppet. Hun viste frem legitimasjon og politiet ba henne om nummeret til hennes foreldre, noe hun nektet:

«Jeg nektet å gi nummeret til mamma og pappa til de hvite politimennene der. De kan ikke bare stoppe meg og be om nummeret til foreldrene mine. Jeg hadde ikke gjort noe galt. Det var fredagskveld og jeg hadde vært og hengt med noen venner hos en venninne. Vi spiste taco og så på Disney-film liksom, når ble det kriminelt?» *Jente, 18 år*

Flere av jentene beskriver opplevelsen deres med politiet som skremmende, og forteller at det er noe de ofte tenker på, spesielt når de går ute når det er mørkt. Noen har også fortalt om opplevelser hvor

mannlige politibetjenter har bedt om å visitere dem og at de har følt seg maktesløse og ukomfortable i situasjonen. Det påpekes av flere at det er vanskelig å snakke om hendelsene der de har blitt visitert.

Mange av informantene har erfaring med å bli stoppet og kontrollert av politiet alene, men også sammen med andre. Både når de er ute og kjører, går til skolen, rusler en tur eller når de henger med venner. I likhet med guttene har flere av jentene også venner eller familiemedlemmer som har blitt stoppet mange ganger og flere forventer at de vil oppleve politikontroll i fremtiden. De kvinnelige informantene er tydelig preget av erfaringer til bekjente og forteller at det bidrar til å påvirke deres trygghetsfølelse og tillit til politiet.

«Jeg føler at hver gang jeg møter onklene og fetterne mine så forteller de nye historier om at de har blitt stoppet. De forteller at de er så lei av politiet og at de føler seg diskriminert da liksom. Jeg blir litt redd og stressa selv da liksom når jeg ser politiet fordi jeg tenker på alle historiene onklene og fetterne mine har fortalt når de har blitt stoppet og kontrollert.»
Jente, 16 år

«Jeg har sluttet å sitte på med pappa. To ganger når jeg har sittet på har han blitt stoppet midt i sentrum og flere som jeg går på skolen med så det. Jeg prøvde å gjemme meg i baksetet, men de hadde allerede sett meg. Politiet vil bare plage oss. De gir ingen grunn og på skolen er det mange som ikke tror på meg når jeg

sier at pappa blir stoppet fordi han er svart. Det er flaut og vondt. Jeg vet pappa blir lei seg når jeg nekter han å kjøre meg til trening eller når jeg skal til venner.» Jente, 15 år

”

«Hver gang jeg går ut, venter jeg bare på at det skal bli min tur.» Jente, 20 år

En annen jente forklarte at hennes eks-kjæreste hadde blitt stoppet og at mange av hennes nåværende kompisar jevnlig blir stoppet, og hvordan dette påvirker henne:

«Jeg er redd for politiet. Jeg liker dem ikke. De gjør ikke jobben sin. Jeg kjenner det dunke ekstra hardt bare jeg ser en politibil. Jeg har sett hva politiet har gjort mot mine kompisar. De stopper dem og diskriminerer dem ukentlig. Eks-kjæresten min opplevde å bli stoppet 5 ganger i løpet av en uke. Det var rett før påskeferien og når ferien kom, holdt vi oss bare inne. Han nektet å gå ut. Han begynte å hate seg selv og sa han skulle ønske han var norsk osv. Men han hadde ikke gjort noe galt. Det er en mange historier som jeg kjenner til. Det føles ut som om politiet vil oss utlendinger bare vondt.» Jente, 21 år

9. ANDRE NEGATIVE MØTER MED POLITIET

I tillegg til etnisk profilering, har flere av ungdommene også fortalt om andre negative møter og opplevelser med politiet. Mange av historiene som har kommet frem har vært knyttet til stygge blikk, å bli satt på glattcelle, telefonsamtaler med foreldre, arresten, å bli satt i håndjern, vold og rasistiske skjellsord. En gutt på 16 år forteller at han ble sprayet med pepper-spray i øynene av en narkoman, og at da politiet kom var det han som ble arrestert.

Når vi snakker med informantene om negative hendelser med politiet, er det mange vonde historier som kommer frem. Mange forteller om erfaringer de gjerne skulle vært foruten. En ung voksen forteller også om en urovekkende hendelse som fant sted da han var noen år yngre:

«Og så gikk de rundt og skreik på oss. Og så begynte en kompis å le. Så de tok han bak et hjørnet, og så gikk de inntil han, siden de gjorde akkurat det samme med meg. De snakket med sånn mindre enn en meters avstand. Og så prøvde han å gå, og så tok de tak i han og kastet han i veggen» *Gutt, 23 år*

«Jeg har blitt satt på glattcelle flere ganger. De behandler oss utenlandske gutter som rotter.» *Gutt 24 år*

«Jeg hadde også en situasjon da jeg gikk på skolen. Da kom politiet og skulle snakke med oss om dette med minoritetsbakgrunn og kontroll og ting. Og da kommer det en i klasserommet og spør om hvor vi er ifra og da sier jeg at jeg er ifra (nevner fødeland), også etterpå kommer det en politimann bort og slår meg og begynner og banker meg. Også sier han «visst du sier dette til noen så får du ikke oppholdstillatelse». Dette har jeg ikke fortalt til noen. Ingen som vet. Ikke en gang foreldrene mine. Det er ingen som vet at dette har skjedd med meg.» *Gutt, 18 år*

Flere informanter forteller om hendelser hvor politiet dukker opp på døra hjemme uten å oppgi årsak. Det at politiet oppsøker dem hjemme eller ringer hjem mener disse ungdommene har påvirket deres forhold til familien negativt.

«Og de pleier å ringe hjem veldig ofte til meg. Bare på grunn av vennene mine, eller på grunn av de jeg var med. Selv om vi ikke hadde gjort noe galt, bare jeg var med noen kompiser. Og det ødela litt forholdet mellom meg og foreldrene mine.» *Gutt 17 år*

I to av kommunene der vi holdt workshop, har informantene fortalt at politiet ikke har tatt imot deres anmeldelse når de har dratt til politistasjonen for å levere en anmeldelse. Informantene i begge kommunene forteller videre at politiet kun har tatt i mot anmeldelser fra dem, når en majoritetsnorsk hvit person er med dem til politistasjonen for å levere anmeldelsen.

«De nekter å ta imot anmeldelsen, rett og slett.» *Gutt, 25 år*

«De nekter, Jeg kommer med et skriftlig anmeldelse, jeg printer ut beviser på dette, jeg har oversatt det som har blitt skrevet til meg, jeg har levert det, og så sier de at dette ikke er godt nok. I de truslene står det (sier hva det står), og de mener at dette ikke er alvorlig nok til å ta imot. Da må jeg hente inn en norsk dame med norsk utseende, norsk navn og etternavn, som står ved siden av meg, og da tar de imot anmeldelsen. Åh ja, dette er veldig alvorlig, det skal vi se på.» *Jente, 20 år*

«Jeg måtte ha med mammaen til en norsk venninne av meg da. Da tok politiet i mot anmeldelsen. Da hadde jeg allerede vært der med min mamma og prøvd å levere anmeldelsen. Men mamma snakker veldig kebabnorsk da, så hun klarte ikke helt å forklare så godt da. Mamma var så sint etterpå. Jeg kunne høre at hun gråt på badet. Jeg ble sint jeg og liksom.» *Jente, 14 år*

”

Og de pleier å ringe hjem veldig ofte til meg. Bare på grunn av vennene mine, eller på grunn av de jeg var med. Selv om vi ikke hadde gjort noe galt, bare jeg var med noen kompiser. Og det ødela litt forholdet mellom meg og foreldrene mine.

Gutt 17 år

I ALLE WORKSHOPENE SPURTE VI UNGDOMMENE HVA DE TENKER PÅ
NÅR DE HØRER ORDET «POLITI».

Frykt
Utrygg Urettferdig
Antagelser
Kjipe Redd Lei
Irriterende
Stress PTSD (Post traumatisk stress)
Rasister
Fuck politiet
Paranoid Anklagende
Hvorfor?
Forhåndsdommer
Ubehagelig

10. SLIK PÅVIRKES UNGDOMMENE – STRESS, ANGST OG SVEKKET TILLIT

10.1 ØKT STRESS, ANGST OG PSYKISK UHELSE

Flere av ungdommene i våre workshops forteller at de opplever økt stress, redsel og frustrasjon fordi de har blitt utsatt for etnisk profilering eller/og har hatt andre negative møter med politiet. En del av informantene sier også at de føler seg stresset eller har angst fordi de går rundt og venter på å bli stoppet. Andre forklarer at de har blitt så vant til å bli diskriminert av politiet, at de ikke orker å ta alt innover seg lenger og har derfor bygget seg et slags «beskyttelsesskall».

«Du blir stressa når du er ute og går, henger med venner og bare chillern i byen. Man er alltid på vakt, selv om man er helt uskyldig. Jeg er sterk, men likevel så er det ikke bra for helsa da.» *Gutt, 18 år*

«Jeg er redd for politiet. Noen ganger når jeg ser politiet når jeg er alene ute og går, så dunker hjertet raskere enn når jeg spiller fotball.» *Gutt, 13 år*

«De stopper meg bare fordi jeg er fra Jeg er også menneske. Når politiet driver og stopper meg og familien min finner ut av det så blir de også stressa. Jeg prøver derfor å holde det skjult da.» *Gutt, 15 år*

«Jeg trenger mer forståelse.» *Gutt, 19 år*

Noen ungdommer forteller også om svært alvorlige psykiske helseplager. Dette gjelder spesielt ungdommene som hadde opplevd flere negative politikontroller. En ung gutt hadde prøvd å ta livet sitt flere antall ganger på grunn av negative opplevelser med politiet:

«For min del har det blitt så tøft at jeg har selvmordstanker. Jeg har depresjon. Det har vært så tøft at jeg har prøvd å ta livet mitt x ganger. Og hver gang politiet kommer, så sier de bare 'dette her er bare tull, hadde du ville tatt livet ditt, så hadde du klart det, så slutt å fake det'.» *Gutt, 18 år*

«Jeg skvetter når jeg ser politi. Jeg tror jeg har fått sånn PTSD. Jeg kjenner meg uvel bare nå når vi snakker om det. Det føles som om jeg må spy. Det er matrester i halsen liksom.» *Gutt 24, år*

«Politiet har ødelagt psyken min.» *Jente, 15 år*

«Jeg og alle jeg kjenner som også er utlendinger har fått svekket vår mentale helse og vår hverdag på grunn av purken. Vi nyter ikke livet som andre unge. Fordi disse hendelsene med politiet dukker alltid opp i hodet når vi går ut døra, når vi ser en politibil, når vi hører sirener, når vi ser en politibetjent, men også når vi lukker øynene for å sove.» *Gutt, 23 år*

«En gang våknet jeg midt på natta fordi jeg drømte at politiet tok meg med i en mørk bakgate her i (sier sted) og sa rasistiske ting og banket meg. Jeg våknet med hjertebank og hele meg var svett.» *Gutt, 20 år*

«Noen ganger så tenker jeg 'nå orker jeg ikke mer'». *Gutt, 24 år*

«Jeg har angst, hjertebank og jeg skjelver, noen ganger føler jeg at jeg ikke får puste da. Jeg var kriminell, men ikke nå lenger. Så hvorfor lar de meg ikke være i fred? De gjør meg syk da og jeg har noia hele tiden. Jeg kommer aldri til å kunne ha et godt forhold til politiet, de har ødelagt for mye da.» *Gutt, 23 år*

En undersøkelse gjennomført av Folkehelseinstituttet²¹ viser at det er dobbel så stor sjanse for at mennesker med minoritetsbakgrunn som opplever diskriminering får psykiske helseplager sammenlignet med dem som ikke har opplevd diskriminering. Samme undersøkelse peker på at hos barn og unge er opplevd diskriminering knyttet til høyere risiko for depresjon, angst og psykisk stress.

Mange av informantene forteller at de føler seg stigmatisert, mistenkeliggjort og at de opplever at de blir stemplet som kriminelle både av politiet og samfunnet. Spesielt opplevelsen av å bli stoppet og kontrollert foran andre jevnaldrende og voksne de kjenner påvirker dem. Det at andre ser på dem og kommenterer på at de blir stoppet av politiet er en ekstra påkjenning.

«Alle de andre går rundt og plager meg på skolen: 'der er den utlendingen som politiet ikke liker. Den fyren som ingen liker. Til og med politiet hater han'.»
Gutt, 19 år

”

Så du blir påvirket når de stopper deg ute. Hvis det skjer mange ganger, så påvirker det oss når andre ser oss. Hvis noen du kjenner eller familie ser deg, når du blir stoppet hele tiden. Da blir du sett på som en kriminell.

Gutt, 15 år

«Vi er ikke kriminelle, men det synet. Det er det synet, liksom. Han der blir stoppet hele tiden.» Gutt, 17 år

«Jeg blir stressa når jeg ser politiet fordi de vet hvem jeg er og av til sier de 'Hei' (informanten sier navnet sitt). Og det er flaut, kanskje de jeg henger med tror jeg er kriminell.» Jente, 19 år

Flere ungdommer forteller om en følelse av maktesløshet, at de føler seg som annenrangs borgere, at de får hjertebank og fysisk ubehag under og i etterkant av politikontroller.

«Du føler deg som en annenrangs borger på grunn av etnisiteten din og at politiet har rett til å stoppe deg og ta vekk den friheten enhver person har til å gå hjem fra jobb uten at noen distrahere demog så må man leve med at det er en sånn mistrivelig, hvis jeg kan si det i gåseøyne, en sånn «mistrivelig identitet». Det er den identiteten du har, du trives ikke med den, men det er det du har. » Gutt, 25 år

«Men de bryr jo seg ikke om oss. Det er litt vondt å tenke på. Som mange andre vil de vel at vi skal 'dra dit vi kommer ifra'. Men hvor skal jeg dra? Jeg er jo født her i »Gutt, 17 år

«Den etniske profileringen jeg opplevde fra politiet før jeg selv ble kriminell, var at når det var kontroll i byen, så ransaket de oss, og ba oss strippe ute, bare bak noe sånn at de kan se om vi har gjemt noe i trusene våre. Vi var bare 15 år og visste ikke bedre, så

vi gjorde som vi fikk beskjed om. Denne krenkende atferden begynte å danne et sinne blant oss. Viktig ting å påpeke, de etniske norske vennene våre slapp det. Det var bare oss utlendinger.» Gutt, 24 år

Noen av informantene forteller at de går med en forventning om at de vil bli stoppet og kontrollert. For noen er dette en mer normalisert følelse som de bærer med seg, mens for andre påvirker det dem så sterkt at de ikke ønsker å gå ut.

«De får meg til å tenke sånn «nå kommer de nok til å stoppe meg igjen. Nå vil det skje igjen. Nå vil de kjefte på meg igjen. Nå vil de spørre om å kjøre meg hjem igjen.» Det er irriterende liksom. Det irriterer meg. De hjelper ikke så mye som de sier de gjør. De får flere folk til å ikke vil være ute på grunn av av dem. Og for meg har det gjort at jeg ikke liker å være ute. For de vil alltid stoppe og se på meg rart.» Jente, 16 år

”

Jeg bare venter på at de skal stoppe meg.

Jente, 18 år

Det er tydelig fra alle workshopene vi har hatt med ungdommer at mange er sterkt preget av opplevelsene de har med politiet og måten politiet har håndtert situasjoner. Som nevnt kan det skape stress, angst og psykiske problemer for noen, mens hos andre påvirker det hvor de går og på hvilke tidspunkter de går ut og ikke. Det kan tyde på at flere av ungdommene opplever minoritetsstress knyttet til deres opplevelser med politiet og rasisme. Minoritetsstress er den tilleggsbelastningen man kan bli utsatt for som minoritet. Det kan handle om å oppleve negative reaksjoner, eller frykte at de oppstår, men også skam og vonde følelser knyttet til hvordan man ser på sin egen identitet som minoritet.²²

HELSEMESSIGE KONSEKVENSER AV RASISME

Siden 2020 har Senter for interseksjonalitet registrert et betydelig økt antall henvendelser fra personer med minoritetsbakgrunn, som har behov for hjelp med psykiske plager knyttet til rasisme. Blant disse har flere hatt negative opplevelser med politiet. Herunder profilering, overdreven maktbruk, diskriminering og brudd på menneskerettigheter. Rasisme har store helsemessige konsekvenser. En rekke empiriske undersøkelser innen medisin, psykologi og samfunnsvitenskap viser klare sammenhenger mellom rasismerelaterte hendelser og helseproblemer.

Flere studier har vist at personer som opplever traumatiske hendelser i barndommen, har dobbelt så stor risiko for å bli rammet av kreft enn andre personer.²³ Opplevelser med rasisme gir også økt sjanse for å utvikle hjerteproblemer, astma og psykiske lidelser. Barn og unge som opplever rasisme og diskriminering i møte med politiet er altså mer sårbare for å utvikle helseproblemer i voksen alder sammenlignet med andre.

Det er grunn til å understreke at hovedparten som opplever å bli diskriminert av politiet, også opplever diskriminering på andre arenaer. Opplevelser med rasisme gir gjerne en kumulativ effekt som kan føre til alvorlige psykiske lidelser. Gjentatte negative opplevelser med politiet skaper ikke kun frykt og mistillit, men leder i flere tilfeller til traumer. Traumene er ikke kun forbeholdt dem som utsettes for rasisme, men kan også gå i arv. De kan overføres fra foreldre og besteforeldre til barn. Dette gjelder ikke

ROBERT NYHEIM-JOMISKO

bare psykiske lidelser, men også andre helseproblemer som hjerte- og karsykdommer og høyt blodtrykk, som følge av kronisk stress. Det psykiske helsefeltet har ikke gjort nok for å adressere diagnoser tilknyttet rasimerelaterte opplevelser. Verken nasjonalt eller internasjonalt. Undersøkelser gjort av Senter for interseksjonalitet viser at seks av ti som oppsøker psykologhjelp for rasimerelaterte forhold, opplever å møte behandlere som ikke er kvalifisert til å håndtere problematikken. Samtidig oppgir rundt halvparten at behandlerne ikke forstår eller anerkjenner deres opplevelser med rasisme. Dette fører til at svært mange faller ut av behandling og/eller vegrer seg for å oppsøke helsehjelp.

Et helsevesen som ikke er i stand til å tilby likeverdige tjenester til individer som opplever psykiske helseplager som følge av rasisme, vil nødvendigvis gi store samfunnskostnader. Blant annet gjennom tap av arbeidskraft og økte helsekostnader. I tillegg vil det bidra til å forsterke sosiale og økonomiske ulikheter mellom grupper.

Robert Nyheim-Jomisko,
doktorgrad i tverrfaglige kulturstudier,
Senter for interseksjonalitet

ET ROP OM Å BLI HØRT!

– NOEN TANKER FRA **RESSURSGRUPPEN**

I dag er mange av oss unge med minoritetsbakgrunn redde for politiet. Slik skal det ikke være. Politiet skal være en enhet som får all ungdom til å føle seg trygg. Det er faktisk den viktigste jobben politiet har: å beskytte befolkningen.

Så, kjære alle minoritetsungdom som blir utsatt for etnisk profilering og sliter med psyken på grunn av det. Vit at det ikke er din feil. For det er det faktisk ikke. Men, selv om du nå vet det, så forstår vi at det å bli profilert likevel er vondt og at du i etterkant kan føle på frykt når du går ut døra.

Så vi spør dere voksne: hvorfor er det vits å ha politi om de får oss til å føle oss utrygg? Vi, som minoritetsungdom, hva er det vi kan gjøre for å unngå å bli etnisk profilert? Hva gjør vi galt? Vi er også en del av den norske befolkningen. Vi lever livet som alle andre. Mange av oss er født her, vi bor her, vi går på skole her, vi jobber her, vi går på fritidsaktiviteter. Vi ønsker å føle oss like trygge og like mye verdt som etnisk majoritetsnorsk ungdom.

Vi føler vi lever i et kastesystem, hvor vi er langt nede på stigen. Vi trenger et system som behandler alle med respekt. For det å bli utsatt for etnisk profilering er stress, mange føler på frykt og føler at man blir mistenkeliggjort. Vi er slitne. Hva er det med utseende vårt som gir oss automatisk et kriminelt stempel? Det føles iallefall sånn. Det føles også veldig ofte som om vi ikke blir hørt. Så hør på oss: **ETNISK PROFILERING MÅ TA SLUTT.**

Det er viktig at politiet faktisk forstår at etnisk profilering er fordommer og at det ikke kommer fra ingen steder. Politiet må forstå at det de gjør er feil. Hvorfor gjør dere ikke det? Synes dere

det er kult å ha en jobb som traumatiserer minoritetsungdom? Er det slik at dere får høyere status når dere helt tilfeldig driver og stopper oss? Får dere glede av det?

Det er viktig for oss at politiet anerkjenner at dere har en jobb å gjøre og at når dere stopper oss tilfeldig ikke gjør den jobben godt nok. For hva er det egentlig politiet tjener på å utøve etnisk profilering? Dere strør bare mer salt i åpne sår. Hvorfor får det ikke konsekvenser at dere profilerer oss og gjør oss psykisk syke?

For mange norske majoritetsungdommer er dere i politiet helter. For mange av oss er dere skurker, noen mange av oss frykter, ikke har tillit til og er redde for. Dette må det gjøres noe med. Her er noen tips og råd fra oss til hvordan vi kan bedre situasjonen:

- Forebygging bør alltid komme før bekjemping
- Møte oss mennesker der vi er
- Politiet trenger mer kompetanse om etnisk profilering og rasisme generelt
- Politiet må informere ungdom om deres rettigheter når de gjennomfører kontroller

Vi ber om å bli hørt og at handling skjer. All ungdom fortjener og har rett til å føle at vi blir lyttet til, men ikke minst så har vi også rett på å føle oss trygg.

Med vennlig hilsen
Ressursgruppa: D4nc3/ Edlo Marcos, Qwasi/Emil Ohene, Abdulzaheer, Senayt, Ikran, Aris/ Jof Arisfred og Sheikh Tijan

10.2 ØKT MISTILLIT TIL POLITIET

Flertallet av ungdommene har sagt at de ikke har tillit til politiet. 47 av informantene rekker opp armen når vi spør om de har tillit til politiet, de resterende 53 forteller at de ikke stoler på politiet på grunn av dårlige erfaringer og opplevelser de har med dem. Flere har fortalt at de ikke hadde ringt politiet om det hadde oppstått en situasjon, hvor man vanligvis burde ringe politiet. En av informantene forteller at om han hadde blitt slått, hadde han ikke ringt politiet fordi tilliten hans er så lav.

En annen ungdom forklarer at han hadde ringt politiet dersom andre hadde blitt truet, men ikke om han selv ble truet. De andre ungdommene i workshopen nikker. Når vi spør hvorfor, svarer ungdommene at de enten er redd for å få skylden selv eller at de tenker at politiet uansett ikke tar personer med etnisk minoritetsbakgrunn på alvor:

”

Jeg hadde ikke stolt nok på dem på å tro at de hadde tatt han og ikke meg i en sånn situasjon. Derfor ringer jeg ikke politiet, fordi jeg vet at det er mest sannsynlig meg som hadde fått problemer med dem, fordi jeg er utlending.

Gutt, 19 år

Ungdommene understreket at mistilliten til politiet gjør at de ikke ønsker å anmelde eller generelt ta kontakt med politiet. De få vi snakket med som hadde anmeldt en sak, følte at de møtte på fordommer. Noen fortalte at de var nødt til å ha med en etnisk norsk hvit person for at politiet i det hele tatt skulle ta imot anmeldelse.

I rapporten til Likestillings- og diskrimineringsombudet "Kontroller uten kontroll" kan vi også lese at tilliten til politiet er dårlig blant de fleste av deres informanter, og at flere vegrer seg for å tilkalle politi om de trenger hjelp. Til tross for at tilliten til politiet i Norge generelt er høy, viser likevel forskning i likhet med denne rapporten at tilliten til politiet er lav blant personer med minoritetsbakgrunn.²⁴

10.3 VIL IKKE SPØRRE OM HJELP

Når vi har snakket med ungdommene om hvordan de håndterer stress, angst og psykiske plager sier flertallet at de holder det for seg selv. Flere av ungdommene forteller at deres opplevelser har skapt en mistillit til hjelpeapparatet og at de mener at det norske helsevesenet ikke har god nok kompetanse om konsekvensene av det å bli utsatt for rasisme og diskriminering. De orker derfor ikke ta kontakt med legen eller andre i helsevesenet.

«Jeg skulle gjerne ha hatt noen og snakket med om dette, fordi jeg har det ikke bra. Men jeg føler ikke at legen eller noen andre forstår meg og kan noe om rasisme da.» Jente, 17 år

«De har ødelagt helsa til meg og hele gjengen og familiene våre. Mamma og pappa er stressa og redd, og det er jeg og. Norsk helsevesenet vet ingenting om hvordan det er å være svart.» Gutt, 25 år

For mange handler det om at de ikke bare møter på rasisme og mistenkeliggjøring fra politiet, men også opplever dette på flere andre arenaer i deres liv. Den totale påkjenningen blir stor og bidrar til at de føler seg generelt misforstått, stigmatisert og mister tilliten til at noen vil kunne hjelpe dem.

JONAS M. HILDRUM, LEGE VED AKERSHUS UNIVERSITETSSYKEHUS, SKRIVER I TIDSKRIFTET «DEN NORSKE LEGEFORENING»:

Jeg opplever at temaene ulikhet, rasisme og diskriminering er neglisjert ved medisinstudiet. Studiet har svært mange forelesninger, i noens øyne for mange, i hvert fall i Oslo. Det er selvsagt mange interesser som skal avveies når man lager timeplanen. I lys av *Black Lives Matter-bevegelsen* og den dagsordenen den har satt, mener jeg likevel bestemt at disse temaene må prioriteres. Nye forelesninger må inn på planen, men også andre perspektiver på eksisterende undervisning²⁵.

«DET STARTET I DET SMÅ»

Mohammad (38), som er født og oppvokst på Holmlia i et nabolag med høy minoritetsbefolkning. Selv har han kjent på kroppen hvor ubehagelig og vondt det er å bli utsatt for etnisk profilering gjennom oppveksten. I tillegg møter han mange ungdommer med minoritetsbakgrunn som føler seg etnisk profilert.

Etnisk profilering som jeg har opplevd, har min etnisitet blitt brukt som grunnlag for mistanke eller mistenkeliggjøring. Dette har jeg opplevd som diskriminering. Jeg har i lengre tid levd med en mistillit til samfunnet på grunn av disse hendelsene. Det startet i det små. Når vi tok bussen som små unger, trodde alltid sjåføren at vi ikke hadde billett. Vi syntes det var rart siden det skjedde ofte, og oftere.

Etnisk profilering kan ha alvorlige konsekvenser for enkeltpersoner og samfunnet som helhet. For meg ble det en «peke pinne» for hvem jeg skulle «være». Det førte til at et uskyldig menneske som ble stigmatisert og trakassert, begynte å bli den personen. Jeg og vennene mine «norsk 2 gruppen» begynte å snike på bussen etter det, siden vi følte bussen skyldte oss det etter den trakasseringen. Læreren lurte alltid på om foreldrene våre slår, uten at det var noe mistanke til vold eller uskikket foreldre. Det var kun på grunn av vi var fra Pakistan «egentlig». Etter min mening det er ikke bare politiet som aktivt etnisk profilerer, det er en generell utfordring i samfunnet. Etnisk profilering går hand i hand med rasisme, selv om det er to forskjellige dybder i begrepene.

Alle mennesker fortjener å bli behandlet med respekt og verdighet, uavhengig av deres etniske bakgrunn. Denne respekten fikk vi ikke, og førte oss vekk fra samfunnet. Det er derfor kjempeviktig å bekjempe rasisme og diskriminering i alle former, inkludert etnisk

profilering for kommende generasjoner. For å bekjempe etnisk profilering er det nødvendig med bevisstgjøring, opplæring og politireformer. Poliorganisasjoner bør implementere retningslinjer og prosedyrer som forhindrer bruk av etnisk profilering, og det bør være konsekvenser for de som bryter disse retningslinjene. I tillegg er det viktig å fremme dialog og samarbeid mellom politiet og samfunnet for å bygge tillit og forståelse.

Vi må også jobbe med å endre holdninger og oppfatninger i samfunnet. Det er viktig å utfordre stereotyper og fordommer som kan føre til etnisk profilering. Utdanning og bevisstgjøring er avgjørende for å skape et mer inkluderende samfunn der alle mennesker blir behandlet rett

Mohammad Awais Malik Yaqub

vert på trening
Hassanen

Politiet har våpen

11.19.27
target fredag

5 store menn
politi

skyter Hassanen

Ali Mohammed

Abdullah

Leif Svein Arne Ole Per

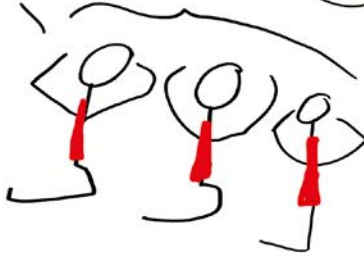
skal ut å spise Kebab på

Får blærker
Gjør motstand

NED PÅ
KNE!!!

Svein

aggressiv
troende

Per setter
håndjern på alle

Turi ringer
politiet

Leif og Arne begynner å sparke alle

Hassanen

skyter Leif

Hassanen dør...

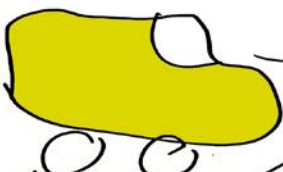
Leif er død...

Det er noen ungdommer som tror meg ned pistol og nasjald

Turi liker ikke utfordringer

Politiet spør hvilke etnisitet ungdommene har

Turi svarer: "Midtøsten! Litt brene"

Ali, Mohammed og Abdullah blir tatt med til politistasjonen

Alle navnene i tegningen er fiktive.

11. MANGEL PÅ KUNNSKAP OM RETTIGHETER I MØTE MED POLITIET

Flertallet av ungdommene vi har snakket med hadde ikke kjennskap til sine rettigheter i møte med politiet. Flere stilte spørsmål ved hvorfor politiet ikke hadde informert dem om deres rettigheter når de ble stoppet. Noen av ungdommene fortalte også at det er ubehagelig å stå i situasjoner med politiet når de selv ikke visste hvilke rettigheter de har.

«Liksom hvordan kan jeg som 17 åring vite det? De burde vært pliktig til å fortelle oss ungdommer om våre rettigheter som mange av oss ikke engang vet at vi har. Men de bryr jo seg ikke om oss.» *Gutt, 17 år*

«Så ja, jeg husker en gang jeg så på NRK, som handlet om politiet, at det kan være lurt vi skriver på sånt reisebevis eller annen legitimasjon og vise at du er mørk i huden, så det kan bli lettere å melde om politiet har gjort noe galt. Men jeg vet ikke? Hva må vi gjøre om vi blir stoppet? Det er ubehagelig å ikke vite, jeg vet jo at det kan hende jeg blir stoppet av politiet.» *Gutt, 24 år*

«Du er utrygg på dine rettigheter, hva kan du si eller hva må du si og hva kan du unnsnippe? For de kan alle lover og regler de som sitter med makta. De later som de kan dette og du som er veldig usikker på dine plikter og gir fra deg all informasjon fordi du er så redd og så utrygg og så usikker.» *Jente, 20 år*

«Jeg føler politiet bygger veldig på at de vet at du ikke kan dine rettigheter. De bygger så mye på. Og de som har motiv, som har liksom «warped view» (forvrent syn) på mennesker, de vil bruke det imot deg. Og så er det sånn at når det skjer med deg, så er det sånn, jeg skal ikke lyve, jeg forventer at en eller annen gang så blir jeg profilert. I know it is going to happen it is bound to happen.» *Jente, 19 år*

Noen få informanter kjente til sine rettigheter, men hadde opplevd at politiet ikke sørget for å ivareta deres rettigheter.

”

Han ville ikke gi meg tjenestenummeret sitt eller ingenting. Så han bare behandlet oss urettferdig og sånn. Så han la oss alle i håndjern og sånn (.....) selv om jeg sa jeg ikke hadde noe med det å gjøre.

Gutt, 15 år

BLIR DU STOPPET AV POLITIET, ER POLITIET PLIKTET TIL Å OPPLYSSE OM:

- Tjenestenummer. Dette skal bæres synlig på uniformen, eller på politiskiltet hvis politiet er i sivil.
- Hva du er mistenkt for, hvis du er mistenkt for noe, altså hvorfor de stopper deg.
- Hvis de har mulighet, skal de også informere om hvorfor de tar kontakt med deg.²⁶

”

Liksom hvordan kan jeg som 17 åring vite det? De burde vært pliktig til å fortelle oss ungdommer om våre rettigheter som mange av oss ikke en-gang vet at vi har. Men de bryr jo seg ikke om oss.

Gutt, 17 år

12. RASISME PÅ ANDRE ARENAER

Av de 101 informantene oppgir 81 stykker at de også har blitt utsatt for rasisme i butikker, i sikkerhetskontroll på flyplasser, på skolen og på andre offentlige steder. Som tidligere nevnt bidrar dette til å prege ungdommens syn på og generell tillit til samfunnet og offentlige myndigheter. Forskning viser også at det å oppleve rasisme på ulike arenaer i livet og over tid øker helseplager og bidrar til minoritetsstress.

Under 8 av 10 workshoper var det 32 ungdommer som kunne fortelle at de hadde blitt fulgt etter på butikker, blitt stoppet av vektere, anklaget for å stjele eller fått mistenksomme blikk:

«Jeg skulle kjøpe noe også var det to hvite norske vektere der. Også han ene fulgte etter oss, eller etter meg da fordi jeg skulle kjøpe noe. Også betalte jeg da, og gikk ut til vennene mine fordi dem var ... også stoppet han meg og spurte om jeg hadde betalt for det der og sånt, og sier «du må betale for det». Også sa jeg at jeg har betalt og at «du så jeg betalte». Ja, også forlater jeg butikken. Hvorfor så han stygt på meg og spurte om jeg skulle betale når han så jeg hadde betalt? Assa jeg føler meg ofte mistenkeliggjort når jeg drar og handler.» *Jente, 14 år*

«Jeg har sluttet å gå i butikken med vennene mine, iallefall de norske. Det er så flaut med de blikka og når de driver og følger etter meg og sånt. Det er irriterende jeg betaler jo alltid.» *Jente, 14 år*

«Hvite mennesker i butikken koser seg på handletur, for oss utlendinger er det stress.» *Gutt, 16 år*

«Føler at uansett om jeg handler på Kiwi, Rema, Bunnpris eller fackings Meny, så blir jeg alltid fulgt etter som om at det er åpenbart at jeg skal stjele noe i det jeg kommer inn døra. Jeg har aldri stjålet, men noen ganger i det siste har jeg bare tenkt «kanskje jeg bare skal stjele det her ass» jeg hakke lyst til å betale lønna til de rasistene her. Men jeg gjør det aldri, det er bare en skremmende tanke da.» *Gutt, 17 år*

En annen arena mange informanter hadde behov for å snakke om var skolen. Flere kunne fortelle at de opplevde rasisme både av medelever, men også ansatte ved skolen. På 6 av workshopene var det informanter som antydte at de ikke ble tatt seriøst når de meldte ifra om rasisme på skolen. Det ble også påpekt at det var et behov for at både elever, lærere og andre ansatte ved skolene burde lære mer om rasisme og diskriminering.

«Lærerne gjør ingenting når vi sier ifra om rasisme.»
Gutt 13 år

”

Jeg har opplevd mye mobbing generelt og jeg skjønner ikke at barna i 1., 2. eller 3. klasse osv. synes det er greit å mobbe fordi man ser litt annerledes ut, fordi man kommer fra et annet land. Jeg synes egentlig hele systemet er føkka.

Ung voksen, 21 år

Opplevelser med overkontroll og rasisme på sikkerhetskontroll på flyplasser ble nevnt på 7 av workshopene. Mange informanter uttrykte frustrasjon over å bli holdt igjen flere timer i sikkerhetskontroll og passkontroll. Alle jentene vi snakket med som bærer hodeplagg hadde opplevd å bli stoppet flere ganger i sikkerhetskontroll på flyplassen og føler de har blitt diskriminert på bakgrunn av både etnisitet og religiøs tilhørighet. Noen har også nevnt at de passer på å kle seg i spesifikke klær for å unngå å bli holdt igjen i sikkerhetskontroll.

13. RÅD OG TIPS FRA UNGDOMMEN

I alle workshopene har vi spurt om råd og tips fra ungdommene om hva de mener politiet kan gjøre for å forebygge etnisk profilering og gjøre møtene mellom ungdommer og politiet bedre.

HER ER DERES RÅD OG TIPS TIL POLITIET:

- Informer oss om våre rettigheter
- Behandle oss som dere behandler de som er etnisk norske
- Ikke mistenkeliggjør oss
- Slutt å stopp oss tilfeldig når vi er ute og henger med venner
- Hør vår side av saken
- Smil mer og ha et mer vennlig kroppsspråk
- Ikke kjeft, bruk en snillere stemme
- Ikke send oss stygge blikk
- Ikke si navnet vårt når vi er sammen med andre venner. Det er flaut
- Ha forståelse for at mange av oss har opplevd rasisme på andre arenaer
- Forebyggende politi bør bruke mer sivilklær, det er mindre skummelt og mer vennlig
- Hold flere foredrag på skolen. Gjerne om rasisme og diskriminering og hvordan vi kan anmelde

TALE MARIA KROHN ENGVIK /
HELSESISTA

TA BARNA OG UNGDOMMENE PÅ ALVOR

FNs barnekonvensjon sier at barn har rett til deltakelse og innflytelse. I denne rapporten har man sørget for nettopp det. Unge stemmer har fått deltatt med sine tanker, følelser og erfaringer. De får innflytelse ved at de kommer med klare råd og anbefalinger. Jeg mener at det ikke er tilstrekkelig deltakelse og innflytelse ved at vi bare lytter til stemmene deres, men i innflytelse forventer jeg at ønskene fra ungdommene faktisk tas til følge. At samtlige politidistrikter/kontorer melder tilbake hvilke tiltak de vil sette inn for å øke både sin egen kompetanse, og kompetansen ute på skolene. Hvilke tiltak de vil sette inn, og når, for å unngå etnisk profilering.

Barnekonvensjonen gir alle barn og unge under 18 år rett til å ha en trygg og god oppvekst, uansett hvem de er og hvor de bor. Når vi leser denne rapporten forstår vi at dette er ikke slik barn og unge selv opplever det. At de går rundt med frykt i seg for å bli stoppet av politiet enda en gang, eller at det er de som vil bli stoppet neste gang. Dette er det motsatte av trygghet.

Konsekvensene av ikke å lytte og ta ungdommene på alvor, vil være svært alvorlige. I tillegg er det et brudd på ikke bare barnekonvensjonen, men også på Grunnlovens §104. Den sier at barn har krav på respekt for sitt

menneskeverd. De har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem, og de har rett til vern om sin personlige integritet. Grunnlovens §104, annet ledd sier også at "ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn". Derfor mener jeg at denne rapporten forplikter mer enn at den blir liggende som en bunke ark fylt med ord.

Vi må ta barna og ungdommene på alvor.

I rapporten kommer det frem en rekke funn som direkte forteller meg noe om ungdommene sin psykiske helse. Det er urovekkende og bekymringsfulle ting de forteller, at politiet har påvirket deres psykiske helse i negativ forstand. Ord som har gått igjen på workshopene når de har snakket om politiet er: frykt, stress, redd, anklaget, fordommer, mistillit og urettferdig behandlet. De føler frykt for å bli stoppet. De er stresset for det. De frykter andres blikk på seg, stigmatisering fra jevnaldrende og andre voksne som ser at de blir stoppet, og som lurer på hvorfor. Ungdommer tåler dårlig andres blikk på den måten. Ungdommer er i seg selv sårbare, fordi de er i en utvikling der de er usikre på hvem de er og hvem de skal bli. De er sårbare bare i kraft av å være ungdommer. Minoritetsung-

dommer er ekstra sårbare. I tillegg kommer andre sårbarhetsfaktorer som hver enkelt ungdom bærer i seg, eventuelle tidligere traumer, deres psykiske helse, ting man ikke har forutsetning for å vite eller se - uten at man har en god relasjon til vedkommende hvor dette er kommet frem.

Rapporten har også fått kartlagt at disse ungdommene i tillegg til å ha negative erfaringer med politiet, opplever diskriminering og rasisme på andre arenaer, som blant annet på skolen, på butikken, i helsevesenet og i sikkerhetskontroll på flyplasser. Flere av ungdommene har understreket at når de har oppsøkt hjelp fra helsevesenet opplever de å ikke bli forstått. De påpeker at de skulle ønske det var flere med minoritetsbakgrunn som arbeidet i helsevesenet og spesielt innen psykiatrien.

Det kommer stadige kutt i lavterskeltilbud og i behandlingstilbud innen psykisk helsehjelp. Mange opplever at de enten ikke er syke nok, eller for syke, til å få hjelp, eller at de må vente lenge på å få hjelp, eller at den avsluttes for tidlig. Dette gjelder også for barn og ungdom. Det har ikke bare store konsekvenser for den enkelte om man ikke får riktig og tidsnok psykisk helsehjelp, også for pårørende, for alle nære rundt, og ikke minst har psykisk sykdom og utenforskap enorme samfunnsøkonomiske kostnader.

En forutsetning for at barn og ungdom skal oppsøke og klare å ta i mot hjelp, er også at de har tillit til personene som skal hjelpe dem. Alle negative erfaringer med voksne myndighetspersoner, slik ungdommene forteller de har med politiet, vil dessverre svekke deres tillit til hjelpesystemene og til voksne generelt.

For å bygge ungdommenes psykiske helse robust til å tåle livets naturlige utfordringer,

gi dem kunnskap til å ta gode valg for seg selv og eget liv, for å bygge trygghet, tillit og relasjon - og ikke minst sørge for at barnekonvensjon og grunnloven følges, kreves det at vi voksne jobber målrettet og tverrfaglig for dette. Ungdommene ønsker et vennlig og imøtekommende politi velkommen for å jobbe forebyggende på skolene, kledd i sivil, med snille blikk og smil om munnen. Et politi som både vil lære og lære fra seg. I samarbeid med ungdommene, i samarbeid med skolen, i samarbeid med helsetjenester, med ideelle aktører. Vi kan få til mye, vi kan reparere skjør tillit, og vi kan virkelig gjøre en forskjell ved å ta ungdommene på alvor, stå sammen og hjelpe hverandre. Vi må møte ungdommene der de er, bygge tillit og relasjon.

*Tale Maria Krohn Engvik,
Helsesista AS*

”

Alle negative erfaringer med voksne myndighetspersoner, slik ungdommene forteller de har med politiet, vil dessverre svekke deres tillit til hjelpesystemene og til voksne generelt.

14. PERSPEKTIVER FRA POLITIET

Politiet har et viktig samfunnsoppdrag og skal bidra til trygghet i samfunnet. For å få dette til er det viktig at de har tillit i befolkningen. Ungdommene og de unge voksne vi har snakket med uttrykker stor mistillit til politiet på grunn av erfaringene de selv eller noen de kjenner har gjort seg. For å få et inntrykk av hvordan politiet oppfatter sin relasjon til ungdommer med minoritetsbakgrunn og deres kunnskap om etnisk profilering, har vi gjennomført intervjuer med 20 politibetjenter i 6 fylker. Her har både operativ forebyggende enhet og noen fra patruljerende vært til stede, med unntak av et intervju hvor bare patruljerende politi var representert. Intervjuene ble gjennomført i samme kommuner som workshopene ble holdt. Intervjuene med politiet er ikke representative, men gir et innblikk i politiets perspektiver i henhold til arbeidsmetoder, kunnskap om etnisk profilering, rasisme og diskriminering, samt situasjonen med tanke på ressurser, i de kommunene det ble gjennomført intervjuer.

14.1 FOREBYGGENDE – VERSUS PATRULJERENDE POLITI

Patruljerende politi og forebyggende politi har forskjellige hovedfunksjoner og roller innen politiets virke.

PATRULJERENDE POLITI er uniformerte politifolk som patruljerer i samfunnet, enten til fots, i bil, på sykkel eller noen ganger til og med på hest eller i båt, avhengig av området og behovet. De utfører en rekke oppgaver, som å respondere på nødsituasjoner, utføre trafikkkontroller, arrestere mistenkte, og generelt være synlige i samfunnet som en avskrekkende effekt mot kriminalitet.

FOREBYGGENDE POLITI jobber ofte med samfunnet for å forhindre kriminalitet før den skjer. Dette kan innebære å jobbe med lokalsamfunnet, skoler, næringsliv, og andre organisasjoner for å utdanne og informere om risikofaktorer for kriminalitet. De kan også utvikle strategier for å redusere kriminalitet og forbedre offentlig sikkerhet, som å iverksette nabolagsvaktprogrammer eller initiativ for oppfølging av ungdom. Forebyggende politi arbeider ikke bare med å stoppe kriminalitet, men også med å forstå og ta tak i de underliggende årsakene til kriminalitet.

Den største forskjellen mellom patruljerende og forebyggende politi ligger i deres tilnærming til lovhåndhevelse. Patruljerende politi har en mer reaktiv rolle, som svarer på hendelser etter at de har skjedd, mens forebyggende politi har en mer proaktiv rolle, som arbeider for å forhindre kriminalitet og løse problemer før de utvikler seg til mer alvorlige hendelser. Under workshopene med ungdommene og unge voksne var det mange som ikke visste forskjell på forebyggende og patruljerende politi. Men noen av ungdommene refererte til de «kule politifolka» når de fortalte om hyggelige samtaler på skolen eller fritidsklubben. Mange av ungdommene ville at «de kule politifolka» skulle være mer tilstede på deres arenaer, for å lære av hverandre.

Det var variasjon mellom politidistriktene om hvorvidt forebyggende politi brukte sivile klær eller uniform. Flere betjenter fra forebyggende politi fortalte at de helst ville gå sivilt, men på grunn av mangel på ressurser måtte de gå med uniform, i tilfelle de plutselig måtte bistå patruljerende politi. Et overordnet ønske fra ungdommene vi har snakket med var at forebyggende politi brukte sivilklær, da det oppfattes mindre skummelt og mer vennlig.

”

Hvis det er en mørk hudet som er etterlyst, så er vi nødt til å stoppe alle med mørk hud. Og hvis det for eksempel er en pakistaner som er etterlyst, så må alle pakistanere stoppes. Vi ønsker ingen vondt. Det er iallefall slik jeg har lært at vi skal gjøre det når jeg begynte å arbeide her.

Politibetjent

14.2 KUNNSKAP OM ETNISK PROFILERING

Av de 20 politibetjentene vi snakket med, var det halvparten som kunne definere hva etnisk profilering er.

Når vi spurte politibetjentene om de selv eller om de kjente til kollegaer som hadde praktisert etnisk profilering, svarte alle at «det er ikke noe vi kjenner til eller bedriver». Midt under et intervju spurte en politibetjent:

”

Hva var egentlig etnisk profilering igjen? Kan dere definere det?»

Politibetjent

De fleste politibetjentene uttrykte at de var bevisste på at etnisk profilering er en diskriminerende praksis. Samtidig fortalte noen at de kontrollerer personer basert på etnisitet når noen med samme etnisitet er etterlyst og at de mener dette har en hensikt i deres arbeid.

«Hvis det er en mørk hudet som er etterlyst, så er vi nødt til å stoppe alle med mørk hud. Og hvis det for eksempel er en pakistaner som er etterlyst, så må alle pakistanere stoppes. Vi ønsker ingen vondt. Det er iallefall slik jeg har lært at vi skal gjøre det når jeg begynte å arbeide her.» *Politibetjent*

«Vi lærer av ting vi har opplevd før. Har vi f.eks. problemer med en gruppe som er fra et spesifikt land. Da finner de hverandre, og de får inne flere. Da holder de seg til sin etnisitet, språk og får inn flere. Når det er fokuset da, så blir det jo rart å kontrollere afrikanere eller nordmenn, når det er afghanere som er en gjeng i den alderen. Da er det jo de vi skal forebygge, de vi skal få ut av dette. Sånn må jo vi jobbe for å få løst det vi skal løse da. Det er jo fordi vi ønsker at de skal få det bedre, og da er det ... Hvis det er en ungdomsgjeng fra en etnisk gruppe som skaper problemer, har politiet ofte god dialog med foreldre. Hvis de tilhører et religiøst trossamfunn, så har vi god kontakt med ledere der. En god ungdomsoppfølging. Får vi melding om at det er en mørk hudet som gjør noe, kontrollerer vi ikke de lyse. Er det en etnisk nordmann som gjør noe, kontrollerer vi etniske nordmenn. Vi må jo jobbe ut ifra erfaringene og den informasjonen vi har.»

Politibetjent

Ut fra våre samtaler med ungdommer og politiet, ser vi at opplevelsene ungdommene har spriker veldig fra det politibetjentene forteller om sin praksis. Ungdommene føler seg etnisk profilert og til og med trakassert, mens politibetjentene mener de utfører vanlig politiarbeid. I flere av politidistriktene kjente ikke politibetjentene til hvordan ungdommene oppfatter deres praksis. Flere uttrykte interesse for å få mer kunnskap om ungdommene med minoritetsbakgrunn i distriktet og hvorvidt de hadde blitt utsatt for etnisk profilering. Få politibetjenter nevnte at det finnes tiltak for å forsøke å oppklare eventuelle misforståelser ovenfor ungdommene og forhindre etnisk profilering.

14.3 RETTFERDIG POLITI – SAMTALE VERSUS KONTROLL

Under alle intervjuene har vi spurt politibetjentene om de hadde gjennomført kurset med «Rettsferdig politi» og hva de syntes om konseptet.

«RETTFERDIG POLITI»

Konseptet med «Rettsferdig politi» er utviklet i Oslo politidistrikt og er et dagskurs som skal gjennomføres i alle politidistrikt i Norge. I en artikkel på politiforum.no sier Masood Fazal, som har nasjonalt ansvar for Rettsferdig politi, at «kjernen i Rettsferdig politi er tillits dimensjonen mellom politi og publikum, der man legger til rette for samtaler, bevisstgjøring og refleksjon rundt politikontrollen og samfunnsoppdraget».²⁷

Flertallet av politibetjentene hadde gjennomført kurset og var positive til det. Samtidig fortalte flere at ikke alle i deres politidistrikt har gjennomgått kurset da det ble tilbudt. Mange av politibetjentene fortalte at innholdet i kurset var kunnskap de hadde fra før av, men at det var en viktig påminnelse å få. Det var kun 5 av 20 politibetjenter som selv etterspurte enda mer kompetanse om rasisme og diskriminering. Flertallet av politibetjentene stilte seg positive til å få mer kunnskap om tematikken, når vi spurte om det. 5 politibetjenter så ikke nytten eller viktigheten av kurset med rettsferdig politi.

Det ble understreket av 4 politidistrikt at kurset Rettsferdig politi er tydelig preget av situasjonen i Oslo, og at de skulle ønske at det også hadde vært flere politidistrikt involvert når kurset ble utformet.

Til tross for at majoriteten av politibetjentene vi intervjuet hadde gjennomført kurset, var det flere som manglet kunnskap om etnisk profilering og hvilke konsekvenser det å bli utsatt for rasisme og diskriminering har for enkeltpersoner.

Videre fortalte flere av politibetjentene som hadde gjennomført kurset "Rettferdig politi", at selv om de er sikre på hva en kontroll er, så er de ofte usikre på hva ungdommene tenker når de går bort til dem for en samtale eller en kontroll.

«Vi har jo hatt "rettferdig politi" for alle operative her da. Og der går vi jo innom akkurat dette her om «hva er en kontroll?». Men det skjer at vi tenker at vi bare skal ha en hyggelig samtale med noen, også blir det oppfattet som en kontroll av dem, eller andre som ser at vi går og snakker med ungdommer. Vi har jo hatt en god dialog med alle som vi har gjennomført kurset med tanke på bevissthet rundt det å skape gode refleksjoner internt i politiet. Når er vi på en kontroll, og når er vi bare i kontakt med folk?»

Politibetjent

«Om vi ser etter noen, om det har skjedd et ran, det har skjedd ett eller annet, og vi har en beskrivelse av en gjerningsperson gjerne, så er vi nok over litt i kontroll. Så vi stopper noen for å kontrollere om de har vært involvert i noe som har skjedd med en foranledning for eksempel. Men da har vi på en måte en bevissthet, en bakgrunn på hva jeg tror er med vedkommende.» *Politibetjent*

Vi tilpasser oss til å snakke med folk, så er det sånn «Ja, hva dere heter da?», og så sier vedkommende ja «ja, jeg heter det», «jaokei, jeg heter det» svarer jeg gjerne da, og så kan jo de føle at de blir kontrollert. De vi har bare snakket med og bare hilst på da.

Politibetjent

14.4 MANGEL PÅ RESSURSER

Alle politibetjentene vi snakket med gav uttrykk for at mangel på ressurser gjør at forebyggende arbeid ofte blir nedprioritert. Videre hadde alle et ønske om å kunne være mer ute og ha mer kontakt med publikum. Flere påpekte at de føler de ikke får gjort en god nok jobb og at de ofte må bistå i andre avdelinger.

I en rapport fra 2019, hvor 31000 politiansatte fra ulike politidistrikt gjennomførte en spørreundersøkelse, svarte 3 av 4 politibetjenter at ressursmangel går ut over oppgaveløsningen. I rapporten kom det også frem at økonomiske besparelser går på bekostning av bedre polititjeneste. 81% av de 3100 som gjennomførte undersøkelsen sa at de verken hadde tid eller ressurser til å gjøre jobben så godt som de selv skulle ønske og dermed går hjem med en dårlig følelse i magen når vekten er omme. I 2013 hadde 66,6 % daglig direkte kontakt med publikum, i 2019 var det 50,5%. Til tross for dette, mente 81% at politiet burde prioritere mer direkte publikumskontakt.²⁸

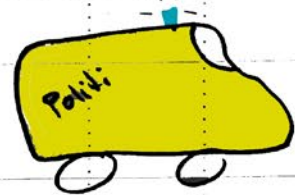
På grunn av begrensede ressurser kan politiet være nødt til å prioritere områder eller oppgaver som oppfattes mest kritisk. Det er noe flere politibetjenter har uttrykt. Når områder og oppgaver må prioriteres, kan dette føre til at politiet setter inn flere ressurser og øker kontrollen i områder der ungdom og unge voksne med minoritetsbakgrunn er overrepresentert. Det var kun i ett av intervjuene politibetjentene fortalte at de hadde som krav å komme seg ut av bilen og være blant folk x antall timer i løpet av en dag. Dette oppfattet de som en praksis som hadde en positiv effekt på befolkningen i den byen. Under de 5 andre intervjuene var ressursene så knappe at det å spasere ut og oppsøke publikum i stor grad ble nedprioritert.

«Jeg ønsker at det kunne vært gjort mer forebygging. Sånn, det flest folk tenker på som forebygging. Sånn som det er i dag, og sånn som du nevnte, så blir vi jo fort på patruljerende spist opp av og er hendelsesstyrt i oppdrag...da sånn, den ideelle tanken slik som den kanskje var før, at vi hadde litt mer tid til å drive den forebyggingen som folk ser på som forebygging; oppsøkende opp mot skoler og fritidsklubber og alt det der, det prøver vi på, men det hender ofte at det faller bort på grunn av andre grunner.» *Politibetjent*

Etter:

- Får et hat mot politiet
- slutter å gå med "gangsterklær"
- reddsel, sinne og krenkelse
- 13-15 år • utenforskap

Politiet står på ved sentret

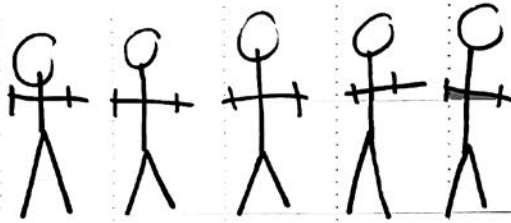

Solsikkefrie

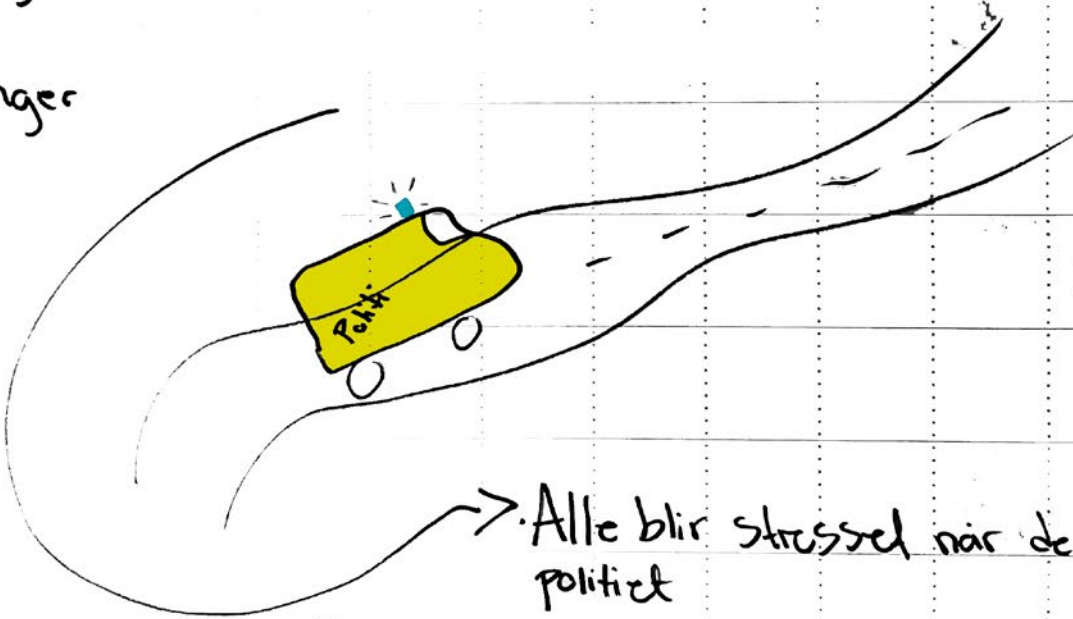
McDonalds

Mc.Flurry

"Gangsterklær"

Henger

→ Alle blir stresset når de ser politiet

• Politiet følger etter gutta, prøver å være kompis. Stopper gutta.

- Gutta nekter å gi info, mangler på kunnskap
- Kroppsvisitering, politiet leter etter traikimasjon, finner ikke
- Politiet truer med å ringe foreldre

~~Man~~ ringer mor (etniskenorsk, jobber i PST), politiet oppfører seg nå mor kommer PST

15. ANBEFALINGER FRA ANTIRASISTISK SENTER OG REDD BARNA

I dette prosjektet har vi undersøkt hvordan ungdom og unge voksne med synlig minoritetsbakgrunn opplever møtet med politiet, hvor ofte det skjer og hvordan dette påvirker deres hverdag og psykiske helse. Et tydelig funn er at ungdom og unge voksne med synlig minoritetsbakgrunn mange steder i Norge opplever å bli utsatt for overkontroll fra politiet på grunn av deres hudfarge, etniske bakgrunn, og klesplagg. De føler seg mistenkeliggjort av politiet uten at de har gjort noe kriminelt og at politiet behandler dem annerledes enn jevnaldrende majoritetsnorske ungdommer. Prosjektet er ikke representativt, men viser at ungdommer med synlig minoritetsbakgrunn utenfor Østlandet også opplever at de utsettes for etnisk profilering.

Disse erfaringene med overkontroll, andre negative møter med politiet og at politiet opptrer konfronterende og forhåndsdommende, bidrar til mye stress, angst, og psykisk uhelse hos ungdommene. Hos noen er det så ille at de ikke ønsker å gå ut til visse tider eller unngår visse steder. Dette må også sees i sammenheng med rasisme som flere forteller at de møter på andre arenaer i sitt liv. Den kumulative effekten av opplevd rasisme blir stor. Samtidig opplever mange at de ikke får hjelp eller kan oppsøke hjelp i helsevesenet som de mener mangler kompetanse om rasisme og konsekvenser av rasisme.

Videre skaper opplevelsene av mistenkeliggjøring og urettferdig behandling fra politiet mye frustrasjon og økt mistillit til politiet hos ungdommene. Mange forteller at de ikke ville ringt politiet om de trengte hjelp og ikke stoler på at politiet ville hjulpet dem. De forteller også at de ikke har kjennskap til egne rettigheter i møte med politiet. Når en gruppe ungdommer i samfunnet føler seg så forskjellsbehandlet av en statlig myndighet som politiet, bidrar dette også til å synliggjøre et demokratisk problem. Opplevelsene ungdommene har spriker veldig fra det politibetjentene forteller om sin praksis. Ungdommene føler seg etnisk profilert og til og med trakassert, mens politibetjentene mener de utfører vanlig politiarbeid.

Samtidig erkjenner flere politibetjenter at de ikke alltid vet hvordan ungdommene oppfatter dem og at det politiet mener skal være en samtale kan oppfattes som en kontroll av ungdommene.

Politibetjentene vi snakket med mener de har nok kunnskap om rasisme og etnisk profilering, og at dette ikke foregår i deres politidistrikt, samtidig som de forteller om praksis, der de stopper alle fra en etnisk gruppe når en fra en etnisk gruppe er mistenkt. Politidirektoratet har lansert en handlingsplan om «Mangfold, dialog og tillit»²⁹ med noen tydelige tiltak for å øke mangfoldskompetansen i politiet, men handlingsplanen er ikke nevnt i noen samtaler vi har hatt med politiet og det er usikkert hvor kjent den er ute i politidistriktene.

Et tydelig funn er at ungdommer med synlig minoritetsbakgrunn mange steder i Norge opplever å bli utsatt for overkontroll fra politiet på grunn av deres hudfarge, etniske bakgrunn, og klesplagg.

ANTIRASISTISK SENTER OG REDD BARNA VIL PÅ BAKGRUNN AV FUNN PRESENTERT I DENNE RAPPORTEN KOMME MED FØLGENDE ANBEFALINGER:

1. LYTT TIL BARN OG UNGE SOM FORTELLER OM ETNISK PROFILERING OG OM RASISME

Når barn og unge forteller om deres situasjon, brudd på rettigheter og hvilke alvorlige konsekvenser det har for dem, så er det voksnes ansvar å lytte til dem og ta dem på alvor. Barnekonvensjonen er gjeldende for alle barn. Myndighetene og politiet må bekjempe diskriminering og ta anbefalingene fra ungdommene på alvor. En måte å styrke medvirkningen fra barn og unge er å opprette ungdomspanel i alle politidistrikt slik Likestillings- og diskrimineringsombudet³⁰ har foreslått og som vil være i tråd med tiltak 40 i regjeringens handlingsplan mot rasisme og diskriminering.³¹ I slike forum vil ungdommene få anledning til å gi uttrykk for sine synspunkter og komme med forslag til aktuelle tiltak for å forebygge etnisk profilering i samhandling med politiet.

2. STYRK UNGDOMMERS OG UNGE VOKSNES KUNNSKAP OM EGNE RETTIGHETER I MØTE MED POLITIET

Ungdommene i denne rapporten forteller at de ikke har kunnskap om egne rettigheter i møte med politiet. Ifølge barnekonvensjonen artikkel 42 er myndighetene forpliktet til å gi barn informasjon om deres rettigheter. Informasjonen må gjøres enkelt tilgjengelig og tilpasset alder. Vi anbefaler at Justisdepartementet sammen med Politidirektoratet lager en plan for hvordan ungdommers kunnskap om deres rettigheter i møte med politiet kan styrkes og at dette inkluderes i politiets handlingsplan "Mangfold, dialog og tillit".³²

3. SIKRE TYDELIGE RETNINGLINJER OG ØKT KOMPETANSEHEVING AV POLITIET OM ETNISK PROFILERING

Justisdepartementet bør trappe opp innsatsen og implementere tiltakene fra handlingsplanen «Mangfold, dialog og tillit». Samtidig må Politidirektoratet sikre kompetanseheving innad i politiet om spesifikt etnisk profilering, rasisme og diskriminering. Politiet må også få økt kunnskap om barn og unges rettigheter. Vi anbefaler at barns rettigheter, rasisme, diskriminering og etnisk profilering inkluderes som spesifikke tema allerede i politiutdanningen og at det

deretter jobbes kontinuerlig for å forebygge diskriminerende praksis i politiet. I tillegg bør det være en tydelig bevisstgjøring rundt politiets praksis med kontroller og hvordan de oppleves av ungdom og unge voksne med minoritetsbakgrunn.

4. INNFOR EN NASJONAL KVITTERINGSORDNING

Under samlingene spurte vi ungdommene om kvitteringsordningen som har blitt prøvd ut, og mange hadde liten eller ingen kjennskap til den. Men flertallet av informantene var positive til at de får dokumentasjon når de blir stoppet. Det kan være avgjørende om de for eksempel ønsker å sende inn en klage. Erfaringene fra pilotprosjektet i Oslo bør brukes i det videre arbeidet og en nasjonal kvitteringsordning innføres. Andre aktører som blant annet Organisasjon Mot Offentlig Diskriminering, Likestillings- og diskrimineringsombudet, Juristforbundet og Norsk Folkehjelp er også tydelige på at kvitteringsordningen bør bli innført som en nasjonal permanent ordning.³³

5. MER RESSURSER TIL FOREBYGGENDE POLITI

Flere av ungdommene vi har snakket med i prosjektet sier at de har et godt forhold til politibetjenter som jobber i forebyggende politi. De er tydelige på at de ønsker bedre relasjon til politiet og at politiet bør være roligere og mer imøtekomende i møte med ungdommer. Ungdommene anbefaler politiet å smile mer og være bevisst på kroppsspråket de har overfor ungdom. Dette er praksis som flere også forbinder med forebyggende politi.

Når politiet ikke har kapasitet til å være proaktiv og til stede i lokalsamfunn, kan det svekke tilliten og forholdet til befolkningen de tjener. Vi anbefaler at Justisdepartementet setter av mer øremerkede midler til forebyggende politi.

6. POLITIET BØR STYRKE ARBEIDET FOR Å SIKRE MANGFOLD I DERES REKRUTTERING

Mangfold i politiet er viktig av flere grunner. Ungdom med minoritetsbakgrunn vi har snakket med har selv påpekt at de har større tillit til politibetjenter med minoritetsbakgrunn. Et politikorps som gjenspeiler mangfoldet i samfunnet det tjener, kan bedre forstå og kommunisere med forskjellige samfunnsgrupper. Dette kan bidra til å bygge gjensidig respekt og tillit. Mangfoldig bakgrunn bringer ulike perspektiver og erfaringer, som kan føre til mer kreative og effektive løsninger på problemer.³⁴

Her viser vi til politiets handlingsplan «Mangfold, dialog og tillit» og anbefaler at rekrutteringsplanen politiet har utarbeidet evalueres for å se om den faktisk bidrar til økt mangfold.

7. MER FORSKNING OM ETNISK PROFILERING OG HVILKE TILTAK SOM FUNGERER FOR Å MOTVIRKE DETTE

Den europeiske kommisjon mot rasisme og intoleranse (ECRI) har kommet med en klar anbefaling til Norge om å se nærmere på «racial profiling», særlig knyttet til «stopp og sjekk» utført av politi og tollpersonalet. Kommisjonen har anbefalt en dybdeundersøkelse knyttet til etnisk profilering, og at politiets arbeidsmetoder etterkontrolleres for om mulig å identifisere praksis knyttet til dette. Vi anbefaler på bakgrunn av denne studien og i tråd med ECRI, at det gjennomføres mer forskning på etnisk profilering og andre negative erfaringer ungdommer og unge voksne har med politiet. Videre anbefaler vi at det gjøres forskning på politiets arbeidsmetoder og kompetanse om etnisk profilering. Her vil vi spesielt anbefale at det prioriteres å gjøre feltarbeid i fylker utenfor Oslo.

8. MER FORSKNING BLANT UNGDOMMER SOM OPPLEVER RASISME PÅ ULIKE ARENAER

Flere av ungdommene i dette prosjektet opplever rasisme på ulike arenaer i sitt liv. Den totale summen av opplevd rasisme har store konsekvenser for deres fungering i dagliglivet og tillit til samfunnet. Det er behov for mer forskning på rasisme og diskriminering som ungdom blir utsatt for på ulike arenaer i sitt liv, og hvordan dette påvirker dem. Regjeringens nye handlingsplan mot rasisme og diskriminering har et eget tiltak for å innhente mer kunnskap om rasisme mot barn og unge. Vi anbefaler at oppfølgingen av dette arbeidet prioriteres.

9. ØKT KOMPETANSE I HELSEVESENET OM RASISME OG DISKRIMINERING

Flere av ungdommene og de unge voksne i denne rapporten forteller at de ikke ønsker å kontakte helsevesenet da de opplever at helsevesenet mangler kompetanse om rasisme og hvordan det påvirker psykisk helse. For enkeltpersoner kan rasisme og etnisk profilering føre til psykiske helseproblemer som angst, depresjon, posttraumatisk stresslidelse og lavt selvbilde. Stresset ved konstant diskriminering kan også utløse eller forverre andre psykiske lidelser.

Vi anbefaler at Helsedirektoratet utvikler tiltak for kompetanseheving rettet mot helsepersonell om konsekvensene av rasisme og diskriminering. Det er viktig at ansatte i helsevesenet har økt handlingskompetanse om konsekvensene av å bli utsatt for rasisme og diskriminering, slik at de kan identifisere symptomer og møte personer som er utsatt for rasisme på en god måte.

SLUTTNOTER

- 1) Wasvik, Maria, "Jeg vil ikke leke med deg fordi du er brun - en undersøkelse av opplevd rasisme blant ungdom". Antirasistisk Senter, 2017, Hentet fra: <https://antirasistisk.no/wp-content/uploads/2017/08/Vi-vil-ikke-leke-med-deg-fordi-du-er-brun-en-unders%C3%B8kelse-av-opplevd-rasisme-blant-ungdom.pdf>
- Telson, Natasha; Aakenes, Theodora Kathinka. "Kontroller uten kontroll: en kartlegging av etniske minoriteters møte med norsk politi". Likestillings- og diskrimineringsombudet, 2022, Hentet fra: https://www.ldo.no/globalassets/_ldo_2019/_bilder-til-nye-nettsider/etnisitet/_ldo_kontroller_uten_kontroll_elektronisk_versjon.pdf
- Solhjell, Randi; Saarikkomäki, Elsa; Haller, Mie Birk; Wästerfors, David; Kolind, Torsten. "We are Seen as a Threat": Police Stops of Young Ethnic Minorities in the Nordic Countries". *Critical criminology* (Richmond, B.C.), Vol.27 (2), (2019): 347-361. DOI: 10.1007/s10612-018-9408-9
- 2) Solhjell, Randi; Saarikkomäki, Elsa; Haller, Mie Birk; Wästerfors, David; Kolind, Torsten. "We are Seen as a Threat": Police Stops of Young Ethnic Minorities in the Nordic Countries". *Critical criminology* (Richmond, B.C.), Vol.27 (2), (2019): 347-361. DOI:DOI: 10.1007/s10612-018-9408-9
- 3) Wasvik, Maria, "Jeg vil ikke leke med deg fordi du er brun - en undersøkelse av opplevd rasisme blant ungdom". Antirasistisk Senter, (2017), Hentet fra: <https://antirasistisk.no/wp-content/uploads/2017/08/Vi-vil-ikke-leke-med-deg-fordi-du-er-brun-en-unders%C3%B8kelse-av-opplevd-rasisme-blant-ungdom.pdf>
- 4) Telson, Natasha; Aakenes, Theodora Kathinka. "Kontroller uten kontroll: en kartlegging av etniske minoriteters møte med norsk politi". Likestillings- og diskrimineringsombudet, 2022, Hentet fra: https://www.ldo.no/globalassets/_ldo_2019/_bilder-til-nye-nettsider/etnisitet/_ldo_kontroller_uten_kontroll_elektronisk_versjon.pdf
- 5) Antirasistisk Senter. "Hva er rasisme". Antirasistisk Senter. 2020. Hentet fra: <https://antirasistisk.no/hva-er-rasisme/>
- 6) Bailey, Zinzi D, ScD ; Krieger; Nancy, Prof; Agénor, Madina, ScD; Graves, Jasmine, MPH; Linos, Natalia, ScD; Bassett, Mary T, Dr."Structural racism and health inequities in the USA: evidence and interventions". *The Lancet* (British edition), Vol.389 (10077), (2017): s.1453-1463. DOI: 10.1016/S0140-6736(17)30569-X
- 7) Richard Rothstein, "The Color of Law: A Forgotten History of How Our Government Segregated America". New York, NY: Liveright (2017): 345, DOI: 10.1111/puar.13119
- Jones, Camara Phyllis Jones. "Confronting Institutionalized Racism". *Phylon* (1960), Vol 50. No 1/2 , (2002): s.7.22. DOI: <https://doi.org/10.2307/4149999>
- 8) Bailey ZD, Krieger N; Agénor M; Graves J, Linos N; Bassett MT. "Structural racism and health inequities in the USA: evidence and interventions". *The Lancet* (British edition), 2017, Vol.389 (10077), (2017): s.1453-1463. DOI: 10.1016/S0140-6736(17)30569-X
- 9) Moeckli, Danier. "General Recommendation". *on Preventing and Combating Racial Profiling by Law Enforcement Officials* (C.E.R.D.), International legal materials, Vol.61 (3), (2022): s.351-366. DOI: 10.1017/ilm.2022.1
- 10) LDO, 2023: "Kontroller uten kontroll" s 20 https://www.ldo.no/globalassets/_ldo_2019/_bilder-til-nye-nettsider/etnisitet/_ldo_kontroller_uten_kontroll_elektronisk_versjon.pdf
- 11) Diskrimineringsnemda. "Diskriminering". Hentet fra: <https://diskrimineringsnemda.no/klagegrunnlag/diskriminering>
- 12) Lov 16.juni 2017 nr. 51 om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven) <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51>
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI). "Kunnskapsformidling om rasisme og diskriminering". (2023), Hentet fra: <https://www.imdi.no/contentassets/77c37d2500b947ecbc620ee427d14ea6/proba-kunnskapsformidling-om-rasisme-og-diskriminering.pdf>
- 13) Wasvik, Maria, "Jeg vil ikke leke med deg fordi du er brun - en undersøkelse av opplevd rasisme blant ungdom". Antirasistisk Senter, 2017, Hentet fra: <https://antirasistisk.no/wp-content/uploads/2017/08/Vi-vil-ikke-leke-med-deg-fordi-du-er-brun-en-unders%C3%B8kelse-av-opplevd-rasisme-blant-ungdom.pdf>
- Telson, Natasha; Aakenes, Theodora Kathinka. "Kontroller uten kontroll: en kartlegging av etniske minoriteters møte med norsk politi". Likestillings- og diskrimineringsombudet, 2022, Hentet fra: https://www.ldo.no/globalassets/_ldo_2019/_bilder-til-nye-nettsider/etnisitet/_ldo_kontroller_uten_kontroll_elektronisk_versjon.pdf
- Solhjell, Randi; Saarikkomäki, Elsa; Haller, Mie Birk; Wästerfors, David; Kolind, Torsten. "We are Seen as a Threat": Police Stops of Young Ethnic Minorities in the Nordic Countries". *Critical criminology* (Richmond, B.C.), Vol.27 (2), (2019): 347-361. DOI: 10.1007/s10612-018-9408-9
- 14) FN-sambandet. "Barnekonvensjonen", (2023), hentet fra: <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/menneskerettigheter/barnekonvensjonen>
- 15) Citation note: European Union Agency for Fundamental Rights (FRA), "Your rights matter: Police stops, Fundamental Rights Survey, Luxembourg, Publications Office", (2021), hentet fra: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-fundamental-rights-survey-police-stops_en.pdf
- 16) Telson, Natasha; Aakenes, Theodora Kathinka. "Kontroller uten kontroll: en kartlegging av etniske minoriteters møte med norsk politi". Likestillings- og diskrimineringsombudet, 2022, Hentet fra: https://www.ldo.no/globalassets/_ldo_2019/_bilder-til-nye-nettsider/etnisitet/_ldo_kontroller_uten_kontroll_elektronisk_versjon.pdf
- 17) Randi Solhjell m.fl: We are Seen as a Threat»: Police Stops of Young Ethnic Minorities in the Nordic Countries. *Critical Criminology*. 2018. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10612-018-9408-9>.
- 18) Telson, Natasha; Aakenes, Theodora Kathinka. "Kontroller uten kontroll: en kartlegging av etniske minoriteters møte med norsk politi". Likestillings- og diskrimineringsombudet, 2022, Hentet fra: https://www.ldo.no/globalassets/_ldo_2019/_bilder-til-nye-nettsider/etnisitet/_ldo_kontroller_uten_kontroll_elektronisk_versjon.pdf
- 19) Ibid.

- 20) Telson, Natasha; Aakenes, Theodora Kathinka. "Kontroller uten kontroll: en kartlegging av etniske minoriteters møte med norsk politi". Likestillings- og diskrimineringsombudet, 2022, Hentet fra: https://www.ido.no/globalassets/_Ido_2019/_bilder-til-nye-nettsider/etnisitet/Ido_kontroller_uten_kontroll_elektronisk_versjon.pdf
- 21) Folkehelseinstituttet, "Helse blant personer med innvandrerbakgrunn", (2022), Hentet fra: <https://www.fhi.no/he/folkehelse/rapporter/grupper/helse-innvandrerbakgrunn/?term=#helsekonsekvenser-av-rasisme-og-diskriminering>
- 22) Jessen, Reidar Schei. "Minoritetsstress", Det store norske leksikon, (2023), Hentet fra: <https://snl.no/minoritetsstress>
- 23) Bernard DL, Smith Q, Lanier P. Racial discrimination and other adverse childhood experiences as risk factors for internalizing mental health concerns among Black youth. *J Trauma Stress*. 2022 Apr;35(2):473-483. doi: 10.1002/jts.22760. Epub 2021 Nov 20. PMID: 34800051; PMCID: PMC9035019; Hutchins HJ, Barry CM, Wanga V, Bacon S, Njai R, Claussen AH, Ghandour RM, Lebrun-Harris LA, Perkins K, Robinson LR. Perceived Racial/Ethnic Discrimination, Physical and Mental Health Conditions in Childhood, and the Relative Role of Other Adverse Experiences. *Advers Resil Sci*. 2022;3(2):181-194. doi: 10.1007/s42844-022-00063-z. PMID: 37181947; PMCID: PMC10174208.
- 24) Fekjær, Silje Bringsrud; Alecu, Andrea. "Minoriteter velger bort politi yrket", (2022), Hentet fra: <https://www.politiforum.no/forskning/minoriteter-velger-bort-politiryket/227909>
- 25) Hildrum, Jonas M. "Rasisme og diskriminering må inn som tema på medisinstudiet". Tidsskriftet Den Norske Legeforening, (2023), Hentet fra: <https://tidsskriftet.no/2023/09/debatt/rasisme-og-diskriminering-ma-inn-som-tema-pa-medisinstudiet>
- 26) Likestillingscenteret (KUN); Organisasjon Mot Offentlig Diskriminering; Egalia Senter mot diskriminering. «Rettigheter og plikter ved politikontroll». Hentet fra: <https://www.rasismeveileder.no/rettigheter-og-plikter-ved-politikontroll.html>
- 27) Cederkvist, Vibeke. "Når medborgere gjør motstand". *Politiforum*, (2022), Hentet fra: <https://www.politiforum.no/floking-oslo-politidistrikt-rune-glomseth/nar-medborgerne-gjor-motstand/228471>
- 28) Wathne, Christin Thea ; Talberg, Niri ; Gundhus, Helene O. I. "Nærpolitireformen og politiets relasjon til publikum". AFI Rapport, Arbeidsforskningsinstituttet, OsloMet – Oslo Metropolitan University, (2019), Hentet fra: https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/10642/8915/r2019_01_Naerpolitireformen.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- 29) Politidirektoratet, "Mangfold, dialog og tillit. Handlingsplan for politiets arbeid" 2022, Hentet fra: <https://www.politiet.no/globalassets/dokumenter-strategier-og-horinger/pod/mangfold-dialog-og-tillit---handlingsplan-for-politiets-arbeid.pdf>
- 30) Likestillings- og diskrimineringsombudet, "Brev til Justisdepartementet", (2020) https://www.ido.no/globalassets/_Ido_2019/_bilder-til-nye-nettsider/etnisitet/vedrorende-etnisk-profilering-i-norsk-politiarbeid.pdf
- 31) Arbeids- og inkluderingsdepartementet "Handlingsplan mot rasisme og diskriminering - ny innsats 2024 til 2027" (2023) Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/8da2b05800224771a3548ba4007817e4/no/pdfs/handlingsplan-mot-rasisme-og-diskriminering.pdf>
- 32) Politidirektoratet "Mangfold, dialog og tillit. Handlingsplan for politiets arbeid" 2022, Hentet fra: <https://www.politiet.no/globalassets/dokumenter-strategier-og-horinger/pod/mangfold-dialog-og-tillit---handlingsplan-for-politiets-arbeid.pdf>
- 33) Organisasjon Mot Offentlig Diskriminering. "Kvitteringsordningens historie", (2021), Hentet fra: <https://www.omod.no/post/kvitteringsordningens-historie>
- Telson, Natasha; Aakenes, Theodora Kathinka. "Kontroller uten kontroll: en kartlegging av etniske minoriteters møte med norsk politi". Likestillings- og diskrimineringsombudet, 2022, Hentet fra: https://www.ido.no/globalassets/_Ido_2019/_bilder-til-nye-nettsider/etnisitet/Ido_kontroller_uten_kontroll_elektronisk_versjon.pdf
- Norsk Folkehjelp. "Kvitteringsordning NÅ", Hentet fra: Juristforbundet. "Vil at kvitteringsordningen skal utvides", (2023), Hentet fra: <https://folkehjelp.no/samfunnsengasjement/solidaritetsungdom/kvitteringsordning-n%C3%A5>
- 34) Leirvik, Mariann Stærkebye. "Det er ikke oss mot dere". Etnisitet som ressurs i politiets møter med etnisk minoritetsungdom". *Nordic Journal of Studies in Policing*. (2020), Hentet fra: https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/bitstream/handle/11250/2721771/det_er_ikke_oss_mot_dere.pdf?sequence=1&isAllowed=y

OM OSS

Antirasistisk Senter er en uavhengig stiftelse som arbeider for å bekjempe rasisme og diskriminering i Norge. Antirasistisk Senterets visjon er et kulturelt mangfoldig og sosialt rettferdig samfunn. Vi jobber med å avdekke, dokumentere og motarbeide rasisme. Vi bevisstgjør og informerer om rasistisk diskriminering. Vi mobiliserer personer med minoritetsbakgrunn.

Redd Barna er en medlemsstyrt rettighetsorganisasjon som er partipolitisk og religiøst nøytral. Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for barns rettigheter slik disse er nedfelt i FNs barnekonvensjon. Redd Barnas Norgesprogram arbeider for at rettighetene til barn i Norge skal respekteres, beskyttes og oppfylles, med særlig vekt på barn som lever i sårbare livssituasjoner.

antirasistisk.no

reddbarna.no